

**ELTE Angol-Amerikai Intézet
Anglisztika Tanszék
Rákóczi út 5., H-1088 Budapest,
Tel.: (36-1) 460-4416
Fax: (36-1) 485-5200 / 4416
e-mail: seas@ludens.elte.hu**

MODERN ANGOL ÉS AMERIKAI IRODALOM DOKTORI PROGRAM

Tájékoztató a doktori képzésről

BUDAPEST

2008

TARTALOM

I. ÁLTALÁNOS TUDNIVALÓK	3
II. JELENTKEZÉS ÉS FELVÉTELI	4
III. TANTERVI TUDNIVALÓK	7
IV. A DOKTORI SZIGORLAT	10
V. A DISSZERTÁCIÓ	11
VI. FÜGGELÉK	11
1. Tantárgyi programok	11
2. A doktori szigorlat	22

I. ÁLTALÁNOS TUDNIVALÓK

A program helye a kari doktori képzésben

A program *Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi és Pedagógiai és Pszichológiai Karának Doktori Szabályzata* (Budapest, 2007)—a továbbiakban *Szabályzat*—rendelkezéseinek megfelelően működik, és a Bölcsészettudományi Kar *Irodalomtudományi Doktori Iskolájának* részét alkotja (1088 Budapest, Múzeum körút 4/A 319; e-mail: epika@ludens.elte.hu; honlap: http://epika.web.elte.hu/doktor/kredit_iskola.html).

A képzés célja

A program egyetemi végzettségű diplomások továbbképzését és a doktori fokozat megszerzésére való felkészítését végzi a modern angol és amerikai irodalom és előzményei témakörében. Az előírt tanegységek megszerzéséről a kar abszolutóriumot állít ki, ezt követően kerül sor a doktori szigorlatra és a disszertáció elkészítésére, valamint megvédésére. A program sikeres befejezése után a hallgatók doktori (PhD) fokozatot kapnak az egyetemről.

A képzés anyaga

Az oktatás középpontjában a modernség és a modernizmus, valamint a posztmodernizmus áll mint értékrend és művészeti módszer, de helyet kapnak benne a modernizmus és a romantika kapcsolata, az amerikai romantikának az európai modernizmust előlegező jelenségei, a kritikátörténeti, recepciós és magyar műfordítástörténeti kérdések is. Különös figyelemben részesülnek a következő szerzők: (1) angol irodalom: Thomas Hardy, Walter Pater, Arthur Symonds, W. B. Yeats, Oscar Wilde, Henry James, Joseph Conrad, James Joyce, Virginia Woolf, T. S. Eliot, valamint a romantikusok közül Blake, Wordsworth, Coleridge, Byron, P. B. Shelley, Mary Shelley, Keats; John Clare és a Brontë testvérek, illetve a 18. századi írók közül Alexander Pope és Samuel Johnson; (2) amerikai irodalom: William Carlos Williams, Wallace Stevens, Eugene O'Neill, Arthur Miller, Tennessee Williams, William Faulkner, valamint az ún. amerikai reneszánsz képviselői: Ralph Waldo Emerson, Nathaniel Hawthorne, Edgar Allan Poe, Herman Melville és Walt Whitman.

Oktatási forma

A szervezett képzésben résztvevő hallgatóknak az előírt 180 kreditpontból 112 kreditpontot szemináriumok és előadások—összesen 10 kurzus—felvételével, illetve a disszertáció témájában való előrehaladást tanúsító konzultációkkal (összesen 6 kurzus) kell teljesíteniük. Ezek mindegyike 7 kreditpontot ér, a teljesítendő kreditek 70, illetve 42 arányban oszlanak meg. A tárgyak felvételének módját a Doktori Szabályzat (lásd fentebb) határozza meg. További 68 kreditpontot publikációkkal, konferencia-részvétellel, oktatással és a programot fenntartó intézmény tudományos műhelyeinek javára végzett szervezőmunkával lehet megszerezni.

Az amerikai, illetve angol tanegységek arányát a program a disszertáció témája alapján állapítja meg.

Oktatók

Csikós Dóra, C.Sc. egyetemi adjunktus
Dávidházi Péter, D.Sc. habilitált egyetemi tanár
Farkas Ákos, Ph.D. egyetemi docens
Ferencz Győző, Ph.D. egyetemi docens, tanszékvezető
Géher István, C.Sc. habilitált egyetemi tanár
Friedrich Judit, C.Sc. egyetemi docens
Kállay Géza, Ph.D. habilitált egyetemi tanár
Kenyeres János, C.Sc. egyetemi docens
Komáromy Zsolt, Ph.D. egyetemi adjunktus
Péter Ágnes, C.Sc. habilitált egyetemi tanár
Péteri Éva, Ph.D. egyetemi adjunktus
Takács Ferenc, Ph.D. egyetemi docens
A programot vezeti: Sarbu Aladár, D.Sc. egyetemi tanár

II. JELENTKEZÉS ÉS FELVÉTELI

A doktori képzésre való jelentkezésről, a felvétel módjáról az ELTE Bölcsészettudományi Kar Doktori és Habilitációs Ügyek Irodája ad felvilágosítást. Elérhetősége: Múzeum krt. 4/a, I/119, H-1088 Budapest. Tel.: (36-1) 485-5250, 485-5200/5176, 5164; fax.: 485-5200/5183; e-mail: btkdoktori@ludens.elte.hu vagy Irodalomtudományi Doktori Iskola, e-mail: titk.itdi@gmail.com. A magyar nyelvű honlap - <http://epika.web.elte.hu/doktor> - szintén felvilágosítással szolgál a felvételiiről (kitöltendő űrlapok, szükséges dokumentumok, tandíj stb). A közvetlenül a programot érintő kérdésekkel az alábbi helyre fordulhatnak: ELTE Angol-Amerikai Intézet, Anglisztika Tanszék. Rákóczi út 5, 1088 Budapest. Tel.: (36 1) 485-5200 / 4422. Fax: (36 1) 485-5200 / 4450. E-mail: seas@ludens.elte.hu. Honlap: seas3.elte.hu/seas.

A pályázó bizottság előtt, szóbeli vizsgán számot ad tizenkilencedik és huszadik századi angol **vagy** amerikai irodalmi, irodalomkritikai és -elméleti, valamint tágabb értelemben vett irodalomtudományi jártasságáról.

Az Iroda által előírt iratokon kívül el kell juttatnia a programhoz néhány, az eddigi tudományos tevékenységét reprezentáló anyagot is (szakdolgozat-szinopszis vagy különlenyomat, cikk másolata vagy egy szemináriumi dolgozat vagy más tudományos munka, mely alapján a tudományos felkészültség elbírálható).

Írásbeli vizsga nincs.

A szóbeli felvételi vizsga anyaga

Az elvárt tájékozottság magában foglalja és némileg meghaladja az egyetemen oktatott és számon kért anyagot. Az egyetemi anyagot meghaladó ismeretek jellegét és mértékét nem írjuk elő, ezekben a jelentkező érdeklődése a mérvadó. Az alábbi összeállítás arra szolgál, hogy körvonalazza a felvételi beszélgetés tematikai határait, és hogy segítséget nyújtson a

jelentkezőknek orientációjuk kialakításában. A szerzők nevét és a könyvcímeket követő utalások a tájékozódás feltétlenül megkívánt mértékét jelzik.

1. Szépirodalom

Angol

Az egyetemen tanított huszadik századi, és tizenkilencedik századi költészet, próza és dráma. Az 1991 előtt végzett hallgatók államvizsgálója magában foglalta a második világháború utáni irodalmat. Azok, akik az 1990-után követett tantervek szerint végezték az angol szakot, századunk második felének irodalmából érdeklődésüknek megfelelően készüljenek. A fontosabb szerzők: (próza) Kingsley Amis, William Golding, Doris Lessing, Iris Murdoch, Lawrence Durrell, Alan Sillitoe, John Fowles, Anthony Burgess, David Storey; (költészet) Philip Larkin, Ted Hughes, Seamus Heaney, Tony Harrison, Douglas Dunn; (dráma) Samuel Beckett, Harold Pinter, John Osborne, Tom Stoppard, Edward Bond, Arnold Wesker, Brian Friel. Műnemenként legalább egy alkotó munkásságának ismeretét kérjük a tájékozódás szintjén.

Amerikai

Az egyetemen az angol szakos tanterv előírásainak megfelelő tizenkilencedik és huszadik századi irodalom – ez a transzcendentalizmustól napjainkig terjedő korszakot öleli fel. Az amerikai szakos képzési követelményekben szereplő tudásanyag ismerete előny, de nem követelmény. Annak, aki amerikai szakos diplomával jelentkezik, ismernie kell az amerikai fejlődésben fontos szerepet játszó angol szerzőket, mozgalmakat és irányzatokat is (Coleridge, Carlyle és Matthew Arnold elméleti munkássága, Yeats és a szimbolizmus, az imagizmus és amerikai követői, Joyce, Virginia Woolf és a kísérleti regény). Az angol és amerikai irodalmi kánonba egyaránt felvett szerzők - Henry James, T. S. Eliot - graduális szintű ismeretét is megkívánjuk.

2. Elmélet, kritika

Javaslataink mind az amerikai, mind angol témával jelentkezőknek szólnak.

A szóbeli vizsgán elsősorban az alábbi szerzők, illetve az általuk képviselt kritikai iskolák ismeretét kívánjuk, a megadott antológiák alapján, az érdeklődésnek és a tervezett disszertáció irányának megfelelően. A közölt antológiákban megtalálhatók a legfontosabb szövegek.

- William James, Henri Bergson, Sigmund Freud, C. G. Jung
- Henry James, W. B. Yeats, T. S. Eliot, E. M. Forster, Virginia Woolf
- I. A. Richards, William Empson, W. K. Wimsatt Jr., Monroe C. Beardsley, Mark Schorer, Ian Watt, Wayne Booth, Mihail Bahtyin
- Edmund Wilson, Lionel Trilling, Marshall McLuhan
- René Wellek, M. H. Abrams
- Lukács György, Raymond Williams, Fredric Jameson, Terry Eagleton
- Martin Heidegger, Hans-Georg Gadamer, E. D. Hirsch, Roland Barthes, Jacques Derrida, Michel Foucault, J. Hillis Miller, Stanley Fish, Elaine Showalter, Paul de Man

- Adams, Hazard: *Critical Theory since Plato*. Rev. ed. Fort Worth, 1992.
Adams, Hazard & Leroy Searle: *Critical Theory since 1965*. Tallahassee, Florida, 1986.
Ellmann, Richard & Charles Feidelson, Jr.: *The Modern Tradition: Backgrounds of Modern Literature*. New York, 1965.
Lodge, David: *20th Century Literary Criticism: A Reader*. London, 1972.
—: *Modern Criticism and Theory: A Reader*. London, 1988.

Szívesen vesszük, ha a felkészültség túlterjed az általunk megadott körön. Két amerikai Van Wyck Brooks, F. O. Matthiessen, illetve az angol kritika képviselőjében F. R. Leavis munkásságára külön felhívjuk a figyelmet.

A jelentkezőknek tisztában kell lenniük alapvető verstani ismeretekkel is (versmérték, versformák), mind magyar, mind angol vonatkozásban. A témába jó bevezetést nyújt

- Attridge, Derek: *Poetic Rhythm: An Introduction*. Cambridge, 1995.
Ferencz Győző: *Gyakorlati verstan és verstani gyakorlatok*. Budapest, 1994.
Fraser, G. S.: *Metre, Rhyme, and Free Verse*. London, 1970.
Leech, Geoffrey N.: *A Linguistic Guide to English Poetry*. London, 1969.
Lennard, John: *The Poetry Handbook: A Guide to Reading Poetry for Pleasure and Practical Criticism*. Oxford, 1996.
Szepes Erika-Szerdahelyi István: *Verstan*. Budapest, 1981.

3. Irodalomtörténet

Az alább felsorolt munkák a huszadik, kisebb mértékben a tizenkilencedik századi angol és amerikai irodalom fontos kérdéseit tárgyalják elméleti és történeti szempontból. Két-három mű elolvasását ajánljuk érdeklődés szerint.

- Aaron, Daniel: *Writers on the Left*. Oxford, 1977 (1963).
Abrams, M. H. *Natural Supernaturalism: Tradition and Revolution in Romantic Literature*. New York, 1971.
Abádi Nagy Zoltán: *Válság és komikum. A hatvanas évek amerikai regénye*. Budapest, 1982.
—: *Az amerikai minimalista próza*. Budapest, 1994.
Balakian, Anna (szerk.): *The Symbolist Movement in the Literature of European Languages*. Budapest, 1984. (Csak az angol irodalmi vonatkozású tanulmányokat kérjük.)
Bergonzi, Bernard: *The Situation of the Novel*. London, 1970.
Bényei Tamás: *Az ártatlan ország. Az angol regény 1945 után*, Debrecen, 2003.
Bigsby, C. W. E.: *A Critical Introduction to Twentieth-Century American Drama*. I-II. Cambridge, 1982, 1984.
Bollobás Enikő: *Az amerikai irodalom története*. Budapest, 2005.
Bradbury, Malcolm and Howard Temperley (szerk.): *Introduction to American Studies*. London, 1981.
Bradbury, Malcolm: *The Modern British Novel*. London, 1993.
Brustein, Robert: *The Theatre of Revolt*. London, 1965.
Carter, Ronald (szerk.): *Thirties Poets: 'The Auden Group': A Selection of Critical Essays*. Basingstoke, 1984.
Cunningham, Valentine: *British Writers of the Thirties*. Oxford, 1988.
Daiches, David: *The Novel and the Modern World*. Chicago, 1939.
Dávidházi Péter: *The Romantic Cult of Shakespeare: Literary Reception in Anthropological Perspective*. New York, 1998.

- Davidson, Donald, John Gould Fletcher, etc: *I'll Take My Stand: The South and the Agrarian Tradition*, Baton Rouge, 1977 (1930).
- Davie, Donald: *Under Briggflatts: A History of Poetry in Great Britain, 1960-1988*, Manchester, 1989.
- Dietrich, Richard F.: *British Drama 1890-1950*. Boston, 1989.
- Egri Péter: *The Birth of American Tragedy*. Budapest, 1988.
- Esslin, Martin: *The Theatre of the Absurd*. Harmondsworth, 1968 (1961).
- Friedman, Alan: *The Turn of the Novel*. New York, 1966.
- Hynes, Samuel: *The Auden Generation: Literature and Politics in England in the 1930s*. London, 1976.
- Innes, Christopher: *Modern British Drama 1890-1990*. Cambridge, 1992.
- Kurdi Mária: *Nemzeti önszemlélet a mai ír drámában (1960-1990)*, Budapest, 1999.
- Ország, László–Virágos Zsolt. *Az amerikai irodalom története*. Budapest, 1997
- Paley, Morton D. *Apocalypse and Millennium in English Romantic Poetry*. Oxford, 1999.
- Perkins, David: *The History of Modern Poetry*. I-II. Cambridge, Mass., 1976, 1987.
- Péter Ágnes: *Roppant szivárvány. A romantikus látásmódról*. Budapest, 1996.
- Rabinovitz, Rubin: *The Reaction against Experiment in the English Novel 1950-60*. New York, 1967.
- Rajan, Tiltottama. *The Supplement of Reading: Figures of Understanding in Romantic Theory and Practice*. Ithaca and London, 1990.
- Roberts, Neil, ed. *A Companion to Twentieth-Century Poetry*. 2001. Oxford, 2003.
- Ruland, Richard and Malcolm Bradbury. *From Puritanism to Postmodernism: A History of American Literature*. London, 1991.
- Sarbu Aladár: *The Reality of Appearances: Vision and Representation in Emerson, Hawthorne, and Melville*. Budapest, 1996.
- Scholes, Robert: *Fabulation and Metafiction*. Urbana, 1979.
- Sélei, Nóra. *Lánnyá válik, s írni kezd*. Debrecen, 1999.
- Szenczi Miklós. *Valóságűség és képzelet*. Modern Filológiai Füzetek. 23. Budapest, 1975.
- Takács Ferenc: *T. S. Eliot and the Language of Poetry*. Budapest, 1989.
- Taylor, J. R.: *Anger and After: A Guide to the New British Drama*. London, 1969 (1962).
- Virágos Zsolt: *A négerség és az amerikai irodalom*. Budapest, 1975.
- Waugh, Patricia: *Metafiction: The Theory and Practice of Self-Conscious Fiction*. London, 1984.
- , *Harvest of the Sixties: English Literature and its Background 1960 to 1990*. Oxford, 1995.
- Wilson, Edmund (szerk.): *The Shock of Recognition: The Development of Literature in the United States. Recorded by the Men who made it*. I-II. New York, 1975 (1943).

III. TANTERVI TUDNIVALÓK

Témaválasztás

A tervezett diszertáció témájáról a felvételtire jelentkezéskor nyilatkozni kell. A téma véglegesítése, a témavezetők kijelölése a második. szemeszter végéig történik meg a doktorjelöltekkel való megbeszélés alapján. A témavezető ettől fogva a jelölt kutató- és alkotómunkájának közvetlen irányítója, szakmai ügyekben tanácsadója. Indokolt esetben, legkésőbb a harmadik félév végéig a Doktori Tanács jóváhagyásával a téma megváltoztatható.

A tanulmányok tervezése

A Doktori Szabályzat 16 kurzus teljesítéséhez köti az abszolutórium kiadását, melyet maximum 6 év alatt kell megszerezni. A tanulmányok célszerű ütemezése révén a 16 kurzus az első 6 félévben megszerezhető.

A doktori szigorlatot az abszolutórium kiadása után öt éven belül le kell tenni. A disszertációt a doktori tanulmányok befejezése után legkésőbb két évig lehet benyújtani. Ezt megelőzi a belső, munkahelyi vita, amelyre 6 hónappal kari leadása előtt kérjük a dolgozatot.

A doktori iskola által kínált kurzusok közül némelyiket a tanár engedélyével alapképzésben tanuló hallgatók is felvehetik. Minden kurzus heti két órát jelent, melynek teljesítése 7 kreditet ér. Az előadások és az előadással kombinált szemináriumok végén vizsga, a szemináriumokon az órai munka és dolgozat alapján kapható érdemjegy (1-5, az 1 elégtelen).

Kurzuskínálat

Alábbi kínálatunk magában foglalja mind az angol, mind az amerikai tárgyakat. E tárgyakat általában két évente egyszer meghirdetjük. A tanulmányi tervet a disszertáció témája által meghatározott szakirány (angol vagy amerikai) követelményei szerint kell összeállítani. A program minden tanévben kiadja a részletes négyéves tanrendet.

A számozott kurzusok csoportosítva vannak (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11-16). A hallgatóknak egy-egy kurzust kell elvégezniük az 1-es, 2-es, 3-as és 4-es csoportokból (összesen négyet), illetve összesen hat kurzust a témaválasztástól és a specializációtól (angol vagy amerikai) függően az 5-ös, 6-os, 7-es, 8-as, 9-es, 10-es kódszámú csoportokból. Ezen kívül a 11-16-os kurzusokból mindegyik (összesen hat) kötelező.

A kurzusok végén vagy kollokviumi (K) vagy szemináriumi (G) jegyet kell szerezni. A csillaggal (*) jelöltek az amerikai irodalomra szakosodott, míg a két csillaggal (**) jelöltek mind az amerikai, mind az angol témán dolgozó hallgatóknak ajánljuk.

1 Filozófia (K)

- P/IR/AIR/MOD-1 Európai filozófiai áramlatok Heidegger után (Kállay Géza)**
P/IR/AIR/MOD-1 Alexander Pope és a 18. századi angol filozófikus költészet (Dávidházi Péter)

2 Irodalomelmélet I (K)

- P/IR/AIR/MOD-2 Az amerikai reneszánsz filozófiája és irodalma (Sarbu Aladár)*
P/IR/AIR/MOD-2 Romantika, modernizmus és posztmodernizmus az angol és amerikai irodalomban (Sarbu Aladár)**
P/IR/AIR/MOD-2 Irányzatok a modern angol és amerikai irodalomtudományban (Friedrich Judit)**
P/IR/AIR/MOD-2 Metafora, szimbólum és allegória Northrop Frye irodalomelméletében (Kenyeres János)**
P/IR/AIR/MOD-2 Az angol romantika elméleti problémái (Péter Ágnes)

3 Irodalomelmélet II (K)

- P/IR/AIR/MOD-3 Az amerikai irodalomelmélet klasszikusai (Dávidházi Péter)**
P/IR/AIR/MOD-3 Feminista irodalomelmélet (Friedrich Judit)**
P/IR/AIR/MOD-3 A Joyce-kultusz irodalmi antropológiája (Takács Ferenc)
P/IR/AIR/MOD-3 Posztmodern fordulat az amerikai regényirodalomban: 1950-1980 (Takács Ferenc)*
P/IR/AIR/MOD-3 A kortárs regény irodalomelméleti olvasatban: Anthony Burgess (Farkas Á.)**

4 Interdiszciplináris tanulmányok (K)

- P/IR/AIR/MOD-4 A viktoriánus mentalitás, irodalom és művészet (Péteri Éva)**

5-10 Angol és amerikai irodalom (K vagy G)

- P/IR/AIR/MOD-5 Irodalomtörténeti áttekintő előadás (K)
- P/IR/AIR/MOD-5 Az angol regény 1950-2000 (Sarbu Aladár és Takács Ferenc)
P/IR/AIR/MOD-5 Angol költészet a 20. században (Sarbu Aladár)
P/IR/AIR/MOD-5 Angol regény a 20. században (Sarbu Aladár)
- P/IR/AIR/MOD-6 Irodalomtörténeti áttekintő szeminárium (G)
- P/IR/AIR/MOD-6 A modernizmus romantikus gyökerei (Péter Ágnes)
P/IR/AIR/MOD-6 Shakespeare angliai és magyarországi fogadtatása a 19. és 20. században (Dávidházi Péter)
P/IR/AIR/MOD-6 A brit dráma a 20. században (Sarbu Aladár)
P/IR/AIR/MOD-6 Festett szavak: romantikus és viktoriánus irodalom a viktoriánus festészetben (Péteri Éva)
P/IR/AIR/MOD-6 Walter Pater és az angol modernizmus irodalma (Sarbu Aladár)
P/IR/AIR/MOD-6 Az amerikai vallomásos iskola (John Berryman, Robert Lowell, Sylvia Plath, Anne Sexton) (Ferencz Győző)*
P/IR/AIR/MOD-6 Élet az *Ulysses* után – a Joyce utáni próza első 50 éve (Farkas Á.)**
P/IR/AIR/MOD-6 A regény művészete: hagyomány és modernség William Faulkner műveiben (Géher István)*
- P/IR/AIR/MOD-7 Vers- és fordításelemző szeminárium (G)
- P/IR/AIR/MOD-7 A romantikus töredék: versolvasó szeminárium (Byron, Shelley, Keats) (Péter Á.)
P/IR/AIR/MOD-7 Blake: *Prophecies* (Péter Ágnes)
P/IR/AIR/MOD-7 Wordsworth: *The Prelude* (Komáromy Zsolt)
P/IR/AIR/MOD-7 Költészeti szeminárium (Ferencz Győző)
P/IR/AIR/MOD-7 Williams Carlos Williams: *Paterson* (Ferencz Győző)*
P/IR/AIR/MOD-7 Wallace Stevens: *Notes Towards a Supreme Fiction* (Ferencz Győző)*
- P/IR/AIR/MOD-8 Regényelemző szeminárium (G)
- P/IR/AIR/MOD-8 A *Moby-Dick* olvasása (Sarbu Aladár)*

P/IR/AIR/MOD-8 Henry James: *The Ambassadors*, *The Wings of the Dove* és a *The Golden Bowl* (Sarbu Aladár)**

P/IR/AIR/MOD-8 Az *Ulysses* olvasása (Sarbu Aladár)**

P/IR/AIR/MOD-8 A *Finnegans Wake* olvasása (Takács Ferenc)

P/IR/AIR/MOD-9 Életmű szeminárium (G)

P/IR/AIR/MOD-9 Egy irodalmár műfajai: Samuel Johnson (Dávidházi Péter)

P/IR/AIR/MOD-9 William Blake (Janczer Dóra)

P/IR/AIR/MOD-9 Thomas Hardy költészete (Ferencz Győző)

P/IR/AIR/MOD-9 T. S. Eliot (Takács Ferenc)**

P/IR/AIR/MOD-10 Vendégprofesszorok által kínált kurzusok (K vagy G)

A különböző szemeszterek során idelátogató vendégprofesszorok által tartott előadások vagy szemináriumok

P/IR/AIR/MOD-11-16 Disszertációs témakonzultáció (G)

P/IR/AIR/MOD-11 Disszertáció-konzultáció (témavezető)

P/IR/AIR/MOD-12 Disszertáció-konzultáció (témavezető)

P/IR/AIR/MOD-13 Disszertáció-konzultáció (témavezető)

P/IR/AIR/MOD-14 Disszertáció-konzultáció (témavezető)

P/IR/AIR/MOD-15 Disszertáció-konzultáció (témavezető)

P/IR/AIR/MOD-16 A disszertációírás módszertana (Dávidházi Péter)

IV. A DOKTORI SZIGORLAT

A doktori szigorlatra vonatkozó rendelkezéseinket az ELTE Bölcsészettudományi Kar szervezett doktori képzésre vonatkozó tanulmányi és vizsgaszabályzatával (a továbbiakban Szabályzat) összhangban hoztuk meg. Az itt nem részletezett kérdésekben a Szabályzat az irányadó.

Szigorlatot évente kétszer, a januári és júniusi vizsgaszünetben tartunk. A jelentkezésre vonatkozó tudnivalókat november, illetve április első felében tesszük közzé. A jelentkezőknek legalább hat héttel a szigorlat ideje előtt tájékoztatót tartunk, melynek során a képzési tervekkel összhangban megállapítjuk a szigorlati tematikát.

A szigorlat az alábbi szakterületeket öleli fel:

1. *Romantika elméleti problémái*
2. *Az angol romantika irodalma*
3. *Modernizmus, posztmodernizmus elméleti megközelítésben*
- 4/a. *Az angol irodalom a modernség korában*
- 4/b. *Az amerikai irodalom a modernség korában*
5. *Az angol-amerikai irodalomtudomány a modernség korában.*

A disszertáció témájától és jellegétől függően, a szigorlatozó doktorjelölttel egyetértésben, a szigorlati tematika megállapításakor a három tárgyból egyet fő-, kettőt melléktárgynak minősítünk. A három tárgyból az egyik mindig *irodalomtörténet* (2, or 4/a, or 4/b), a másik az *Az angol-amerikai irodalomtudomány a modernség korában.* (5).

V. A DISSZERTÁCIÓ

A disszertációról általában

A doktori disszertáció a programtanács által jóváhagyott téma önálló kutatómunkán alapuló feldolgozása magyar vagy angol nyelven.

Terjedelme 500-600 000 n (betűhely), vagy 90-100 000 szó; ez szövegszerkesztő használata esetén (Word for Windows, Times New Roman CE 12 betűtípust feltételezve) kb. 250-260 oldal.

Angol nyelvű munka esetén a formára vonatkozóan Joseph Gibaldi *MLA Handbook for Writers of Research Papers* (Fourth Edition. New York: The Modern Language Association of America, 2003) című munkája az irányadó, de elfogadjuk a brit *Modern Humanities Research Association* által összeállított *MHRA Style Guide* normái szerint készült dolgozatokat is (London: Modern Humanities Research Association, 2002; www.mhra.org.uk). Ha a disszertáció nyelve magyar, a hazai szakirodalomban alkalmazott szabályokat kell követni. Ezek megtalálhatók Gyurgyák János *Szerzők és szerkesztők kézikönyve* (Budapest: Osiris, 2005) című könyvében.

Nyilvános védés, tanszéki vita

A nyilvános védésről a Szabályzat rendelkezik.

A kari nyilvános védés előtt az elkészült doktori disszertációt az Anglisztika Tanszék megvitatja, mielőtt a jelölt azt a Kari Doktori Tanácsnak benyújtja. Az értekezést e célból a végső kari beadási határidő előtt 6 hónappal kell a tanszéki adminisztrációra 3 füzött példányban eljuttatni. A Modern Angol-Amerikai Irodalom doktori program a jelölttel egyetértésben gondoskodik 2 bírálóról, és a munka kézhez vétele után legkésőbb 6 héttel kitzúti a nyilvános vitát. Az ott elhangzó bírálatokra a jelölt szóban válaszol, de a dolgozat beadása előtt témavezetőjének rövid feljegyzésben összefoglalja, hogy milyen mértékben hasznosította a munkahelyi vitán elhangzottakat.

VI. FÜGGELÉK

1. Tantárgyi programok

A csillaggal jelölt kurzusokat az amerikai irodalmat kutató, míg a két csillaggal jelölteket mindkét szakirányú hallgatóknak ajánljuk.

1 Filozófia (K)

P/IR/AIR/MOD-1 Európai filozófiai áramlatok Heidegger után (Kállay Géza)**

Az egy félévre tervezett kurzus bevezetést nyújt a 20. század jelentős filozófiai irányzataiba, melyek hatással voltak a különféle irodalomelméleti iskolák kialakulására is. A kiindulópontunk, hogy az irodalomelméleti-kritikai munkák megértésének előfeltétele az elméletet is meghatározó fogalmi keret. A tárgyalt kérdések: 1. az ún. nyelvészeti fordulat és Gottlob Frege forradalmi újításai a logika és szemantika terén; 2. a fenomenológia időfogalmának problematikája; a kontinentális bölcséleti iskola megalapítása; 3. a lét és idő

fogalma Martin Heideggernél; 4. a bécsi kör; az atomizmus, nyelvészeti elemzés és a pozitivizmus; 5. Ludwig Wittgenstein; a *Traktátustól a Filozófiai vizsgálódásokig*; 6. Merleau-Ponty fenomenológiája és „az értelem vad területe”; 7. Jean-Paul Sartre egzisztencializmusa; 8. Austin, Ryle és a brit analitikusok második nemzedéke; 9. Lacan tudatalatti-fogalma; 10. Derrida és a dekonstrukció; 11. Ricoeur fenomenológiai hermeneutikája; 12. Lévinas etikai ontológiája; 13. Összegzés; 14. Végkövetkeztetés

P/IR/AIR/MOD-1 Alexander Pope és a 18. századi angol filozófikus költészet (Dávidházi Péter)

A kurzus középpontjában Pope: *An Essay on Man* című munkája áll, melyet az angol filozófikus költészet kontextusában elemzünk. Bevezetést nyújtunk Pope életművébe és általában a filozófikus költészet tárgyalásának módszereibe, majd a „teodicea” főbb teológiai és filozófiai problémáit vizsgáljuk Vergilius: *Georgicon* és Milton: *Elveszett paradicsom* című költeményeiben. Az *Elveszett paradicsom*, illetve az *Essay on Man* invokációjának összevetésével megvitátjuk a közös örökségüket és az eltéréseiket is. Ezek után módszeres szövegolvasás alá vesszük Pope költeményének mind a négy részét és ahol szükséges, kitérünk a korszak más költői és bölcséleti szövegeire, illetve a költemény fogadtatásának történetére is.

2 Irodalomelmélet I (K)

P/IR/AIR/MOD-2 Az amerikai reneszánsz filozófiája és irodalma (Sarbu Aladár)*

A szeminárium célja az, hogy áttekintést nyújtson az amerikai reneszánsz irodalmáról filozófiájáról és esztétikájáról, és feltárja benne a modernizmust előlegező elemeket. Annak érdekében, hogy kirajzolódjék az a környezet, amelyben ez az irodalom és filozófia virágzásnak indult, jelentős terjedelmet kapnak a tanulmányozandó anyagban az amerikai társadalom és kultúra éles szemű megfigyelői: Alexis de Tocqueville, James Russell Lowell, George Bancroft, Orestes A. Brownson és Walt Whitman. A kor legjelentősebb filozófia irányzatát, a transcendentalizmust Ralph Waldo Emerson, Henry David Thoreau és néhány kisebb, de a maga idejében jelentősnek számító transzcendentalista gondolkodó képviseli. Az európai kulturális, filozófiai és irodalmi hatások vizsgálata Kant, Coleridge, Carlyle és Wordsworth munkásságára terjed ki. A kor szépirodalmát Nathaniel Hawthorne, Edgar Allan Poe, Herman Melville elbeszélései és regényei, Emerson, Thoreau, Poe, Jones Very és Whitman költészete képviselik. A tárgy egyaránt hasznos az amerikai és angol romantika iránt érdeklődőknek és a modernizmus, azon belül a szimbolizmus kutatóinak.

P/IR/AIR/MOD-2 Romantika, modernizmus, posztmodernizmus az angol és amerikai irodalomban (Sarbu Aladár)**

Az előadássorozat célja, hogy a romantikus előzmények, valamint a modern és posztmodern közötti hasonlóságok és különbségek áttekintése révén meghatározza a modernizmus irodalmi és történeti helyét. Tematikai csomópontjait az alábbi kérdéskörök alkotják: az angol és amerikai irodalom fenti három fejlődési szakasza közötti kontinuitás filozófiai vetülete (Coleridge, Carlyle, Emerson, Hawthorne, Melville, Whitman, Pater, Santayana, Derrida); az “új” érzékenység (Melville, Pater, James, Yeats, Eliot, Joyce, Woolf); a hellenizmus feltámadása (Arnold, Melville); a művész alakja (Pater, Melville, James, Wilde, Joyce, Woolf); élet és művészet viszonya (Melville, Whitman, James, Howells, Wilde, Bennett,

Conrad, Forster, Lawrence, Yeats, Symons, Joyce, Woolf) és a formai kísérletezés (James, Conrad, Joyce, Woolf, G. Stein, Faulkner). Néhány példa a posztmodernre: Fowles, Pynchon.

P/IR/AIR/MOD-2 Irányzatok a mai angol és amerikai irodalomtudományban (Friedrich Judit / Dávidházi Péter)**

A modern angol és amerikai irodalomtudomány tizenkilencedik századi előzményeinek számbavétele után az előadások a modern irodalomtudomány fő irányait tekintik át az Új Kritika előfutáraitól a dekonstrukcionizmust követő időszakig. A vizsgálódás minden esetben az elméleti feltevésekre, az alapelvekre, a gyakorlati eljárásokra és a mai alkalmazhatóságra irányul. Az előadások végén kérdések és vita formájában megbeszéljük a témát.

P/IR/AIR/MOD-2 Metafora, szimbólum és allegória Northrop Frye irodalomelméletében (Kenyeres János)**

A metafora, szimbólum, allegória – Northrop Frye irodalomelméletének kulcsfogalmi, melyekkel számos művében foglalkozik: *Fearful Symmetry*, *Anatomy of Criticism*, *The Great Code*. Ezen eszközök Frye irodalomelméleti felfogásában játszott szerepének vizsgálata helyett a metafora történetére, illetve a nyugati irodalomban és irodalomelméletben ezen fogalmakhoz kötődő különböző jelentésekre és a nekik tulajdonított értékekre kerül a hangsúly. A fenti fogalmak elemzése révén mintegy keresztmetszetet adhatunk az irodalmi szövegeket vizsgáló és értelmező elméleti munkákban az évszázadok alatt feltáruló problémákra. Az elmélet mellett gyakorlati kérdéseket és irodalmi művekből vett példákat is vizsgálunk. Az irodalomelméletben különleges szerepet betöltő és egyedi látásmódot képviselő Frye eszméinek összehasonlító elemzésével is foglalkozunk.

P/IR/AIR/MOD-2 Az angol romantika elméleti problémái (Péter Ágnes)

1924-ben híres tanulmányában az amerikai esztétörténész, Arthur O. Lovejoy kijelentette: „A téma (mi alkotja a romantika szellemiségét) tárgyalása során leginkább arra van szükség, hogy először is belássuk, hogy a romantika alapvetően pluralisztikus jelenség, hogy a különböző országokban a legkülönbözőbb gondolati rendszerek lehetnek egy időben jelen”. Andrew Bowie, a cambridge-i Anglia Polytechnic University filozófia professzora pedig legújabb könyvében (*From Romanticism to Critical Theory*, 1997) a romantikus gondolkodásmódon belül két alapsémát különböztet meg: azt a fajta gondolkodást, mely elsősorban Rousseau-hoz és Herderhez vezethető vissza, s amely szerint megfeleltethetőségi viszony áll fenn az igazság és a valóságról szerzett tapasztalatok között; s azt a meggyőződést, mely ilyen vagy olyan formában Schlegelnél, Novalisnál, Heideggernél és Gadamernél bukkan fel, s mely az igazat revelációnak, „disclosure”-nek tekinti. A szemináriumon az angol romantikus „mozgalmon” belül megfigyelhető különbségekre fogunk koncentrálni, illetve azt fogjuk megvizsgálni, hogyan reagáltak az angol romantikusok a Bowie által elkülönített sémákban megfogalmazott problematikára.

3 Irodalomelmélet II (K)

P/IR/AIR/MOD-3 Az amerikai irodalomelmélet klasszikusai. Szövegolvasás (Dávidházi Péter)

A két félévre tervezett irodalomelméleti szövegolvasási szeminárium kiegészíteni és elmélyíteni hivatott az *Irányzatok a mai angol és amerikai irodalomtudományban* című

előadás-sorozaton megszerezhető ismereteket, főként a huszadik századi irodalomelmélet legjelentősebb irányzatainak, illetve azok főműveinek tüzetes szövegelemzése révén. Az előadásokon ugyanis főként az egyes irodalomelméleti irányzatok és művek elvonható gondolati hozadékáról esik szó, s nincs mód szövegviláguk sajátosságainak tanulmányozására, holott a kritikai szövegek nyelvi és retorikai elemzésének tanulságai jelentősen módosíthatják az egyes iskolák és szerzők programnyilatkozataiból vagy tudatosan vállalt elveiből kibontakozó képet. A kritikai és irodalomelméleti szövegek narratív szerveződése, érvelési retorikája, szakszókincse, metaforahasználata és egész utalásrendje szorosan összefügg az irodalom, kritika és elmélet viszonyáról vallott nézeteikkel és tudatos vagy öntudatlan előfeltevéseikkel. A feldolgozandó anyag rendkívül gazdag: Edgar Allan Poe, Ralph Waldo Emerson, Henry James, T. S. Eliot, I. A. Richards, a sajátosan amerikai iskolák (New Criticism, Neo-Aristotelianism, Deconstruction, Post-Colonialism) vezéralakjainak (J. C. Ransom, Cleanth Brooks, W. K. Wimsatt, R. Crane, Jacques Derrida, Paul de Man, Harold Bloom, J. Hillis Miller, Geoffrey Hartman, Edward Said, Homi Bhabha) legfontosabb szövegei, valamint a kanadai Northrop Frye kritikaelméleti alapműve szerepelnek benne. Ahol az amerikai irodalomelmélet nem érhető meg az európai szerzőkkel folytatott párbeszéd bemutatása nélkül, vagy ahol jellegzetessége jobban szemléltethető európai szövegekkel összehasonlítva, ott minden esetben kitekintünk a megfelelő európai fejleményekre, s összehasonlító szövegolvasásokba bocsátkozunk.

P/IR/AIR/MOD-3 Feminista irodalomelmélet (Friedrich Judit)

A feminista irodalomelméleti bevezető kurzus célja, hogy az alapvető fogalmaktól (nőiesség, nőiesség, feminizmus) a feminista gondolkodást meghatározó műveken át eljussunk a kortárs kritikai szövegekig. A feminista irodalomkritikát működés közben is megvizsgáljuk, főként 19. és 20. századi angol nyelvű irodalmi művek segítségével, de igény szerint más művészeti formákkal (pl. a film) és más nyelven (pl. magyarul) írott művekkel is foglalkozhatunk. Attól függően, hogy a hallgatók mennyire jártasak a témában, el is térhetünk az általános bevezetőtől, és tárgyalhatunk egyes irányzatokat, határjelenségeket vagy gender („társadalmi nem”)-kérdéseket.

P/IR/AIR/MOD-3 A Joyce-kultusz irodalmi antropológiája (Takács Ferenc)

A szeminárium az esszencialista műfelfogáson és a naiv reprezentációs befogadás-felfogáson túllépve az irodalmi kultuszt mint az irodalom „elsajátításának” az egyik szociálisan megkonstruálódó működésformáját és intézményét mutatja be annak az irodalmi kultusznak a vizsgálata keretében, amely századunkban James Joyce és munkássága köré szövődött. Megvizsgálja a Joyce-életmű „önkultikus” jegyeit, áttekinti a Joyce-kultusz kialakulásának historikumát, részletesen elemzi a kultusz természetrajzát, és kitér a kultusz alakváltozataira, az „apothéizáló” és „diabolizáló” variánsokra. Mindvégig figyelmet fordít arra az irodalomelméletileg is fontos jelenségre, hogy az irodalmi kultusz egyben interpretációs gyakorlat is, tehát szervezett jelentésadó tevékenység.

P/IR/AIR/MOD-3 Posztmodern fordulat az amerikai regényirodalomban 1950-1980 (Takács Ferenc)*

A szeminárium az ötvenes évek előzményeire visszapillantva az utolsó harminc évnek azokat a regényeit tekinti át, amelyeket a „posztmodern fordulat” jegyében értelmez a mai irodalomtudomány. A hatvanas-hetvenes évek során íródott reprezentatív regényekre összpontosítva vizsgálja, hogy miként vált problematikussá, egyben erőteljes önreflexió

tárgyává az amerikai regényben a regényírás mindhárom komponense: a szerzői személyiség, a regényben újraalkotott valóság és maga a regény mint műfaj, közlésközeg, technika és ismeretmód. Egyben rámutat, hogy a válság tudatosításával és a legkülönbébb közvetett előadásmódok—paródia, *pastiche*, játékosság, „black humor”, stb.—bevetésével miként volt képes ennek az új korszaknak az amerikai regényírása nyereségbe fordítani a veszteséget, s korszakos jelentőségű eredményeket felmutatva diadalt ülni önnön fenyegetettségé és veszteségtudata felett.

P/IR/AIR/MOD-3 A kortárs regény irodalomelméleti olvasatban: Anthony Burgess (Farkas Ákos)**

A kurzus célja kettős. Egyrészt előadások formájában igyekszik felfrissíteni és kibővíteni a hallgatók irodalomelméleti ismereteit, különös tekintettel a bahtyini regényelmélet és a posztkoloniális irodalomkritika egymást részben kiegészítő, részben vitató alapfeltevéseire, sajátos fogalomkészletére és műelemző módszertanára. Gyakorlatiasabb célkitűzés annak kiderítése, mégpedig kötetlenebb, kvázi-szemináriumi keretek közt, hogy a szóban forgó elméletek miként segíthetik hozzá az értelmezőt egy kortárs angol író – Anthony Burgess – néhány kiválasztott regényének a hagyományos filológia számára eddig elérhetetlen jelentésrétegei feltárásához. Ennek a megközelítésnek az ad különös aktualitást, hogy míg Burgess legfontosabb elődei, James Joyce és George Orwell életművét a bahtyini ihletésű narratológia és a posztkoloniális kritika valóságos gyakorlótereként használja, addig a legjelentősebb Joyce- és Orwell-utód műveinek a Mihail Bahtyin, Edward Said, és Homi K. Bhabha nevével fémjelzett két irodalomelméleti irányzat méltatlanul kevés figyelmet szentelt. A kurzus ezt a „vakfoltot” igyekszik a maga módszereivel eltüntetni.

4 Interdiszciplináris tanulmányok (K)

P/IR/AIR/MOD-4 A viktoriánus mentalitás, irodalom és művészet (Péteri Éva)**

A viktoriánus kort átmeneti korszakként szokás emlegetni, ahol a látszólagos harmóniát és stabilitást lappangó kételyek, félelmek és a széthullástól való félelem járják át. A viktoriánusokat szokás a késői romantika alkotóihoz is hasonlítani, jóllehet számos modernnek számító gondolat is felütette már a fejét a viktoriánus gondolkodásban. Moralizmus és esztéticizmus, elvesztett hit és heves eretnek viták, a fejlődésbe vetett hit és a segítség magadon elve, illetve az idealizált letűnt korok utáni vágyakozás egymással való kölcsönhatásban, egyidejűleg jöttek létre. A kurzus az elméleti írások, irodalom és művészet összehasonlító elemzésével betekintést kínál a sokoldalú és gyakran ellentmondásos korszakba.

5-10 Angol és amerikai irodalom (K vagy G)

P/IR/AIR/MOD-5 Irodalomtörténeti áttekintő előadás (K)

P/IR/AIR/MOD-5 Az angol regény 1950-2000 (Sarbu Aladár és Takács Ferenc)

Az angol regény legújabb történetével foglalkozó előadások abból a szempontból vizsgálják a témát, hogy helytálló-e a vád, mely szerint a második világháború utáni évek művei provinciálisak, konzervatívok és a modernséggel szemben elutasítóak. Céljuk az, hogy bizonyítsák: a hatvanas években az angol regény alkalmassá vált a posztmodern életérzés kifejezésére, és bizonyos formai kísérletekkel hozzájárult a modern regényíró eszköztárának

bővítéséhez. Ebben az összefüggésben lesz szó a nem brit, főleg az egykori gyarmati területekről származó írók munkásságáról. Az alábbi szerzők kiemelt figyelemben részesülnek: K. Amis, M. Bradbury, J. Braine, A. Burgess, L. Durrell, J. Fowles, W. Golding, K. Ishiguro, B. S. Johnson, D. Lessing, D. Lodge, I. Murdoch, S. Rushdie, A. Sillitoe, D. Storey és J. Wain.

P/IR/AIR/MOD-5 Az angol költészet a 20. században (Sarbu Aladár)

A nyitó előadások a romantika és a modernizmus elméleti összevetésével, a londoni avantgarde költők (Dowson, L. Johnson, Symons, Wilde) munkásságával foglalkoznak, ezt követi a modernség költészetbeli változatainak (Yeats, Hardy, imagizmus, Eliot, Kipling) áttekintése. Az "Auden-nemzedék" (Auden, Spender, MacNeice, Day-Lewis) útját, valamint a lényegét tekintve romantikus Dylan Thomas költészetének alakulását a második világháború utáni időszakot felölelően tárgyalja a kurzus. A háború utáni költők közül Larkin, Ted Hughes és Heaney állnak a figyelem középpontjában.

P/IR/AIR/MOD-5 Az angol regény a 20. században (Sarbu Aladár)

Az előadássorozat a teljes huszadik századot áttekinti, s a modern angol regény előzményeit (Dickens, George Eliot, Hardy és mások) nyomozva visszanyúl a tizenkilencedik századba is. A reprezentatív modernista vagy "csak" modern regényírók – James, Conrad, Joyce, Woolf, illetve Forster és Lawrence – mellett helyet kapnak benne olyan hagyományörzők is, mint Wells és Bennett. A két világháború közötti időszakot Huxley és Waugh képviseli, ezt követően kerül sor a háború utáni regény részletes bemutatására, amelynek középpontjában a hagyomány és újítás körüli viták, a „dühös fiatalok” (Amis, Wain, Braine, Sillitoe stb.), valamint a filozófiai irányultságú írók (Golding, Murdoch, Durrell) állnak.

P/IR/AIR/MOD-6 Irodalomtörténeti áttekintő szeminárium (G)

P/IR/AIR/MOD-6 A modernizmus romantikus gyökerei (Péter Ágnes)

A szeminárium elsődleges célja megvizsgálni, hogyan alakult át a szimbolizmuson és a modernizmuson keresztül néhány alapprobléma, mely a romantikusok elméleti írásaira és gyakorlatára vezethető vissza. A következő kérdéseket szeretném a középpontba állítani: az angol és a német romantikus esztétikák összefüggésének megvilágítása (Kant, Schelling, Goethe, Coleridge, Wordsworth), a „negative capability” fogalmának későbbi története (Keats, Eliot, Heidegger), a koncepció, mely a költészetet az emlékezés egyik formájának tekinti (Wordsworth, Eliot), a romantikus és a modern epifánia kérdése (Wordsworth, Joyce), a neoplatonikus eredetű nyelvproblémák (Shelley, Heidegger) s végül a modern tudat korlátainak problematikája (Shelley, Hölderlin).

P/IR/AIR/MOD-6 Shakespeare angliai és magyarországi fogadtatása a 19. és 20. században (Dávidházi Péter)

A szeminárium a kulturális befogadás két különböző formáját kívánja egyidejűleg tudatosítani. Shakespeare angliai és magyarországi recepciójának különbségeit vizsgálva annak a gyakran tapasztalható magatartásnak korrekcióját tűzi ki célul, amely más nemzetek kultúráját tanulmányozva figyelmen kívül hagyja a tanulmányozó saját nemzeti kultúráját. A munka magában foglalja a két recepciótörténet fontosabb dokumentumainak elemzését és összevetését.

P/IR/AIR/MOD-6 A brit dráma a 20. században (Sarbu Aladár)

A szeminárium a modern brit dráma kialakulását követi nyomon a kezdetektől a második világháború utáni évekig (Wilde, Shaw, Yeats, Synge, O'Casey, Eliot, Osborne, Beckett, Pinter és Stoppard), kiemelten kezelve a költői dráma és az abszurd dráma fejlődését. Az egyes darabok tárgyalásánál a történeti-irodalomtörténeti környezet ismeretét adottnak tekintjük. Szemináriumonként egy dráma megvitatására kerül sor. A hallgatóknak egy vitaindító előadást, majd ugyanarról a témáról a félév befejezése előtt egy dolgozatot (2500 szó) kell készíteniük.

P/IR/AIR/MOD-6 Festett szavak: romantikus és viktoriánus irodalom a viktoriánus festészetben (Péteri Éva)

A viktoriánus festészet többnyire narratív jellegű volt, és minthogy a korban virágzott az irodalom, és megnőtt mind az írók, mind a rendszeres olvasók száma, a festészetben az irodalmi témák is népszerűek lettek. A társadalmi és esztétikai szempontok alapján hol az ókori mitológiákhoz, hol a kortárs regényirodalomból kölcsönöztek témát. A kurzus a viktoriánus festők irodalomhoz való viszonyát, valamint a romantika és a korabeli költészet és regény rájuk gyakorolt hatását vizsgálja a műértelmezések tükrében. Az ún. képi narratíva (**visual narrative**) megteremtésére tett kísérletek a viktoriánus Keats-illusztrációk esetében, a Wordsworth hatása a viktoriánus tájképfestészetben, Dickens és Thackeray realizmusának képi megjelenítése, Rossetti kettős alkotásainak (**double works**) intenzív líraisága és Edgar Allan Poe, illetve William Blake iránti rajongása, Tennyson költeményeinek erkölcsi, művészi és feminista megközelítése teszik ki a szeminárium anyagát. A szövegek, akárcsak a vitatémák kiválasztásában a hallgatók javaslataira is számítunk.

P/IR/AIR/MOD-6 Walter Pater és az angol modernizmus (Sarbu Aladár)

Walter Pater több szempontból is kulcsfigurája az angol modernizmusnak. Számtalan érdekesítő novella és egy művészetről, művészekről és filozófusokról szóló regény szerzőjeként szépíróként is figyelmet érdemel. Érzékeny, töprengő alkat, egyedi stílusú író, akinek a munkái a romantika és modernizmus közötti átmeneti korszakot fejezik ki. A reneszánszról, Platonról és a platonizmusról szóló esszéi, csakúgy, mint az írókat és műveik esztétikai problémáit taglaló *Appreciations* c. műve már a modernizmus elméletét érvényesítik a felszíni kérdések tárgyalásában. Pater eszméi jelentős szerepet játszottak az esztétikai mozgalom kialakulásában, hatása számos nagy hatású, korai és érett modernista író esetében kimutatható. A szeminárium célja Pater filozófiai és szépírói műveinek vizsgálata, illetve Pater többek között Henry James, Oscar Wilde, Yeats, Joyce és Virginia Woolf művészetére gyakorolt hatásának bemutatása.

P/IR/AIR/MOD-6 Az amerikai vallomásos iskola (John Berryman, Robert Lowell, Sylvia Plath, Anne Sexton) (Ferencz Győző)*

Az amerikai vallomásos iskola az 1950-es évek második felétől az 1970-es évek közepéig működött. Fő képviselői John Berryman, Robert Lowell, Sylvia Plath és Anne Sexton, de mások, mint például Randall Jarrell, Galway Kinnell, Theodore Roethke, Delmore Schwartz, szintén a vallomásos mozgalomhoz kapcsolódtak. Az első két modernista nemzedék eredményei – és a második világháború – után a vallomásos költők radikálisan újragondolták

a romantika kérdésfelvetését a művészet és élet kapcsolatáról. Költészetük középpontjába magánéletük problémáit helyezték. Verseikben nyíltan vallottak mélyen személyes problémáikról, mint például idegösszeroppanásaikról, lelki szenvedéseikről, elviselhetetlen pszichikai feszültségeikről, öngyilkos készítéseikről. A vallomásos költők a költészetet öngyógyításra használták, segítségével megpróbálták töredékes személyiségüket esztétikai eszközzel újraalkotni. Ez a kísérlet felfogható úgy is, mint válaszadás a világháború utáni korszakban észlelt személyiségvesztésre. A kurzuson John Berryman, Robert Lowell, Sylvia Plath és Anne Sexton műveit értelmezzük, de kitekintünk más költők munkásságára is. A szakirodalmi tételeket az első órán kiosztandó bibliográfia tartalmazza.

P/IR/AIR/MOD-6 Élet az *Ulysses* után – a Joyce utáni próza első 50 éve (Farkas Ákos)**

Nem tévesztve szem elől annak a megállapításnak az igazságát, hogy „minden Joyce után élt író [...] poszt-joyceánus, de egyikőjük sem kizárólag az”, ez a szemináriumi kurzus a Joyce-követők azon „kemény magjára” összpontosít, kiknek műveiben a joyce-i hatás igen markáns stílári és tartalmi jegyekben mutatkozik meg. A Samuel Beckett, William Faulkner, Flann O’Brien, Vladimir Nabokov, Anthony Burgess és Graham Swift nevével fémjelzett regényírók e csoportjának tagjai saját, mással össze nem téveszthető hangjukat a mitológiai párhuzamok, a tudatfolyam-technika, a zenei szerkesztésmód és a szándékolt nyelvi átláthatatlanság Joyce-i poétikáját asszimilálva-elutasítva alakították ki saját, összetéveszthetetlen, de a hagyománykövető realista poétikát meglehetősen egyhangúsággal meghaladó regényírói gyakorlatukat és ars poeticájukat. A kurzus ezt a folyamatot kívánja áttekinteni.

P/IR/AIR/MOD-6 A regény művészete: hagyomány és modernség William Faulkner műveiben (Az amerikai Dél mint az emberi létállapot metaforája) (Géher István)

A kurzus célja, hogy bevezesse a hallgatót az amerikai modernizmus e kiemelkedő képviselőjének munkásságába. A vizsgáldás középpontjában a *The Sound and the Fury*, az *As I Lay Dying*, a *Light in August* és az *Absalom, Absalom!* című regények állnak. Jelentésüket formai sajátosságaikkal összefüggésben tanulmányozzuk. Faulkner eredetiségének felméréséhez a kontextust az amerikai Dél kultúrája, valamint a modernizmus klasszikusainak művészete szolgáltatja.

P/IR/AIR/MOD-7 Vers- és fordításelemző szeminárium (G)

P/IR/AIR/MOD-7 A romantikus töredék: versolvasó szeminárium (Byron, Shelley, Keats) (Péter Ágnes)

Véletlen vagy nem, de tény, hogy a romantika második nemzedékének pályája talányos töredékekkel zárul: Byron a „Don Juan”-t, Shelley a „The Triumph of Life”-ot, Keats pedig a „Hyperion”-t ill. a „Fall of Hyperion”-t hagyta hátra befejezetlenül. A hagyományos irodalomtörténet a töredékek költői minősége alapján mind a négy narratívát összegzésként és új távlatokat megnyitó költői kijelentésként értékeli. A szemináriumokon a romantikus fragmentum problémájával s e--véletlenül vagy szükségszerűen--torzó formában fennmaradt versek kritikai történetével s szövegelemzésével fogunk foglalkozni.

P/IR/AIR/MOD-7 Blake: *Prophecies* (Péter Ágnes)

A szeminárium Blake legteljesebb prófétikus könyvének, a *Jerusalemnek a tárgyalása* köré szerveződik. Természetesen az értelmezés során szükséges lesz a korábbi próféciaák felelevenítésére (*The Book of Urizen*) és a korabeli kéziratok anyag tárgyalására is. A platonikus, neoplatonikus, bibliai, ezoterikus hagyományok szerepének remélhetőleg épp akkora hangsúlyt sikerül majd adni, mint a történeti háttér által felvetett problémáknak, hogy közelebb férközzünk ennek a nehéz szövegnek a megértéséhez.

P/IR/AIR/MOD-7 Wordsworth: *The Prelude* (Komáromy Zsolt)

Wordsworth soha be nem fejezett elbeszélő költeménye elé bevezetőül szánta A Prelúd című versét, mely maga is epikus dimenziókat hordoz. A költemény megírása végigkísérte Wordsworth egész életútját, ezáltal fellelhetők benne az életmű alapproblémái és legfőbb jellemzői. Rávilágítunk Wordsworth szerepére a preromantikus és a modern költészet közötti átmenetben. A műfaji jellegzetességek mellett a történeti kontextus és költői eszközök tárgyalása, a kiselőadások során ismertetett szakirodalom tárgyalása során kitérünk a Wordsworth-filológia különböző irányzataira is. A szemináriumon a költeményt könyvről könyvre tárgyaljuk, egy-egy részt kiemelve belőle. Követelmény: 1-2 oldalas minisszé minden tárgyalt könyvről, órai részvétel, és a kritikai szövegek ismertetése (választható).

P/IR/AIR/MOD-7 Költészeti szeminárium (Ferencz Győző)

A szeminárium a verselemzést a kritikai gyakorlat oldaláról közelíti meg. Elméleti alapotként a különféle irodalomelméleti irányzatok módszereit vesszük számba. A költői szöveg, az irodalomelmélet és a gyakorlati kritika összjátékaként bontjuk ki a versek értelmezési lehetőségeit. Amikor a versszöveg mechanikájának működését vizsgáljuk, nem egyik vagy másik kritikai stratégiát alkalmazzuk mechanikusan, hanem magát a szöveget vallatjuk, hogy milyen megközelítési módokat kínál mint valószínű legjobb lehetőséget. A szemináriumokon Wordsworth, Dickinson, Hopkins, Frost, Williams, Stevens, Lowell, Walcott, Larkin, MacCaig, Heaney és Harrison költeményeit elemizzük.

P/IR/AIR/MOD-7 William Carlos Williams: *Paterson* (Ferencz Győző)

A szeminárium során a hagyományos szövegolvasás módszerével haladunk végig az amerikai költészet egyik legnagyobb teljesítményeként számon tartott, mintegy kétszáznegyven oldal hosszú költeményen. Az elemzés ez epikus vers "cselekmény nélkülsége", az elbeszélő, párbeszédes és más részek ötvözése, valamint a költői dikció köré szerveződik.

P/IR/AIR/MOD-7 Wallace Stevens: *Notes Towards a Supreme Fiction* (Ferencz Győző)

A szeminárium során végigolvassuk és kommentáljuk a szöveget, a Stevens vers által felvetett és alapvető esztétikai és filozófiai problémákat állítva a középpontba, mint például a művészi képzelet és a világ megismerése, a költészet feladata, a nyelv. Foglalkozunk a költemény alapvető rendező elvével is, amelyet Stevens „supreme fiction”-nek nevez. A feldolgozásban egy korábbi és egy későbbi hosszúversére, továbbá esszéire is hivatkozunk.

P/IR/AIR/MOD-8 Regényelemző szeminárium (G)

P/IR/AIR/MOD-8 A *Moby-Dick* olvasása (Sarbu Aladár)

A szeminárium elsődleges célja az, hogy segítséget nyújtson az amerikai irodalom egyik lenyűgözően sokjelentésű prózai alkotásának értelmezéséhez. Az egyes foglalkozásokra elolvasandó fejezetekben az elemzés – a szigorúan nyelvi problémák tisztázásán túlmenően – Melville ismeretelméletére és lételméletére irányul, s ebben az összefüggésben esik szó az általa alkalmazott romantikus eszköztár speciálisan amerikai jegyeiről (Amerika mitizálása, az egyéni autonómia, az emberi természet, a társadalom természete vonatkozásában). A könyv tanulmányozása során a figyelem kiterjed azokra a jellegzetességekre is, amelyek a modernista irodalmi érzékenységet, illetve az azt kísérő valóságértelmezéseket előlegezik. Ahol indokolt, a szeminárium számol a tágabb amerikai és európai irodalmi-filozófiai összefüggésekkel (Emerson, Hawthorne, Whitman, Carlyle, Coleridge).

P/IR/AIR/MOD-8 Henry James: *The Ambassadors*, *The Wings of the Dove* és a *The Golden Bowl* (Sarbu Aladár)

A szemináriumsorozat a szoros olvasás módszerét alkalmazza annak vizsgálata céljából, hogy James miként szintetizálta előző, kísérleti korszakának eredményeit, és miként jutott el a látszat és valóság problematikájának feltárása révén a viktoriánus erkölcsöt meghaladó etikai állásfoglalásig. Az elemzések kitérnek a *romance* jegyeinek újbóli felbukkanására, valamint a stílus költőiségének erősödésére.

P/IR/AIR/MOD-8 Az *Ulysses* olvasása (Sarbu Aladár)

A szeminárium, a szoros olvasás módszerével, az angol modernizmus egyik alapművéhez nyújt bevezetést. A szövegelemzést kiegészíti a tágabb összefüggések – hagyomány és újítás, mítosz, lélektan, nyelv és valóság stb. – vizsgálatával. Az egyes epizódok megbeszélése minden alkalommal rövid hallgatói bevezetővel kezdődik. A követelmények részét alkotja emellett egy félévvégi dolgozat a regény valamelyik hosszabb epizódjának stílussajátságairól.

P/IR/AIR/MOD-8 A *Finnegans Wake* olvasása (Takács Ferenc)

A *Finnegans Wake* szövegéből vett szemelvények olvasása és megtárgyalása után Joyce-nak a mű megírása során érvényesülő nyelvi, esztétikai és filozófiai előfeltevéseit igyekszünk megvilágítani. Szemügyre vesszük a Joyce-szöveg által tematizált általános interpretációs és fordíthatósági kérdéseket, s megtárgyalunk bizonyos alapvető modernista, illetve posztmodern összefüggéseket: a huszadik századi nyelvi fordulatot a nyugati kultúrában, a nyelv és a valóság viszonyáról alkotott fogalmainkat, stb.

P/IR/AIR/MOD-9 Életmű szeminárium (G)

P/IR/AIR/MOD-9 Egy irodalmár műfajai: Samuel Johnson (Dávidházi Péter)

Samuel Johnson különféle műfajokban alkotott: írt szótárt (*A Dictionary of the English Language*), regényt (*Rasselas*), Juvenalis 10. szatírját parodizáló verset (*The Vanity of Human Wishes*), kritikát (*Review of a Free Inquiry into the Nature and Origin of Evil*), Shakespeare-előszót (*Preface*), egy sor írói életrajzot (*The Lives of the English Poets*). A

szemináriumon a szövegek elemzésével és műfajiságuk vizsgálatával feltárjuk az irodalmár (*man of letters*) anatómiáját.

P/IR/AIR/MOD-9 William Blake (Janczer Dóra)

Northop Frye írta valahol: „Boehme-ről szokták mondani, hogy a művei egy piknikhez hasonlítanak, ahol a szerző hozza a szavakat és az olvasó a jelentést.” Majd így folytatja: „Ezt csúfondáros megjegyzésnek szánták, pedig nagyon pontosan jellemzi az irodalmi alkotás természetét”. Blake költészetének tárgyalásakor is mintha „piknikeznénk”, ahol a sajátosan blake-i jegyek bizonyos fokig ezt lehetővé teszik. Blake-ről már életében számos kép rajzolódott ki, megint másokat a kortárs irodalomtudomány ragasztott a műveire. A kurzus épp ezt a sokszínűséget hivatott feltárni, Blake összetett művészetét, különös tekintettel a különböző elméleti megközelítésekre, a strukturalista szemlélettől (Quasha, Mitchell), a feminista kritikán át (Hagstrum, Haigwood) a dekonstrukcióig (Hilton, Simpson). A vizsgált szövegek (és a megközelítés): *Songs of Innocence and Experience*, *Marriage of Heaven and Hell* (Swedenborg); *The Book of Thel* (Plato, Plotinus); *Visions of Daughters of Albion* (feminizmus); *Europe: A Prophecy* (a látomásos világkép kezdete); *The Book of Urizen* (Boehme, a Biblia); *The Book of Ahania* (Freud); a *Notebooks* egyes versei, a *Vala*, illetve a *Jerusalem* egyes szakaszai, és végül az utolsó nagy költemény: *The Everlasting Gospel* (antinomianizmus, eretnek szekták).

P/IR/AIR/MOD-9 Thomas Hardy költészete (Ferencz Győző)

A szeminárium Thomas Hardy költői életművét vizsgálja. Hardy Yeats és Eliot mellett a huszadik századi angol költészet egyik kulcsfigurája, a modern költői attitűd és érvényes megszólalás társaiéval párhuzamos formáját dolgozta ki. A szeminárium során szisztematikusan, kötetről kötetre haladva végigolvassuk Hardy lírai életművét és elemzés alá vesszük filozófiájának, verstechnikájának, szókinésének, versszerkezeteinek és költői hangjának alakulását. Korlátozottan, de vizsgáljuk azt is, hogyan hatott a század későbbi költőinek, különösen Audennek és Larkinnak a költészetére.

P/IR/AIR/MOD-9 T. S. Eliot (Takács Ferenc)

A *The Love Song of Alfred J. Prufrock*kal és a *The Waste Land*del a középpontban a kurzus T. S. Eliot újító költői eljárásainak azokat az aspektusait tárja fel és értelmezi, amelyekben költészetének sajátos neoklasszicista vagy neotradicionalista modernizmusa nyilvánul meg. Eliotnak elsősorban a „Tradition and the Individual Talent” (Hagyomány és egyéni tehetség) című esszéjében kifejtett új poétikai programja szolgál összevetésül költői gyakorlatának értékelésében.

P/IR/AIR/MOD-10 Vendégprofesszorok által kínált kurzusok (K vagy G)

A különböző szemeszterek során idelátogató vendégprofesszorok által tartott előadások vagy szemináriumok

P/IR/AIR/MOD-11-16 Disszertáció-konzultációk (G)

P/IR/AIR/MOD-11 Disszertáció-konzultáció (Témavezető)

P/IR/AIR/MOD-12 Disszertáció-konzultáció (Témavezető)

P/IR/AIR/MOD-13 Disszertáció-konzultáció (Témavezető)

P/IR/AIR/MOD-14 Disszertáció-konzultáció (Témavezető)

P/IR/AIR/MOD-15 Disszertáció-konzultáció (Témavezető)

Konzultáció keretében a jelöltek 5, egyenként 5000 szó terjedelmű, a készülő disszertáció részét alkotó dolgozatot nyújtanak be témavezetőjüknek. A dolgozatokhoz megfelelő számú konzultáció járul, s tanegység-értékét (egy dolgozat egy tanegységnek számít) a témavezető a lecke-könyvben aláírásával ismeri el.

P/IR/AIR/MOD-16 A disszertációírás módszertana (Dávidházi Péter)

A dolgozatokkal és konzultációkkal megszerezhető tanegységek mellé egy tanegységet kell a szeminárium felvételével szerezni. A rendszeres óralátogatás mellett ennek feltétele az, hogy a doktorjelölt a szeminárium keretében vitára bocsátja készülő disszertációja egyik fejezetét, vagy a fejezet valamely hosszabb részletét. A szeminárium-sorozatot két előadás vezeti be a disszertációírás módszertanáról. Felvételét a 4.-6 félévben ajánljuk, de a témavezető jóváhagyásával előbb is felvehető.

2. A doktori szigorlat

Előzetes tudnivalók

Összhangban *A Bölcsészettudományi Kar doktori képzésének tanulmányi és vizsgaszabályzatával*, valamint e doktori program tantervének rendelkezéseivel, a szigorlat a szervezett doktori képzés lezárását jelenti. Csak ennek letétele után lehet disszertációt benyújtani az egyetemen.

A szigorlaton a doktorjelöltnek bizonyítania kell, hogy az elvárt mértékben tanulmányozta a modern angol **vagy** amerikai irodalmat és a kapcsolódó tudományterületeket, valamint hogy birtokában van a disszertációja elkészítéséhez szükséges kutatói készségeknek, ismereteknek és szaknyelvnek.

A szigorlat tanszéki és külső oktatókból álló bizottság előtt történik. Egy vizsgázóra negyvenöt perc jut.

A jelölteknek azoknak a szakterületeknek az anyagából kell felkészülniük, amelyek a doktori program szervezett képzési szakaszát alkotják. Ezek a következők:

- 1. Romantikus elméleti problémái*
- 2. Az angol romantika irodalma*
- 3. Modernizmus, posztmodernizmus elméleti megközelítésben*
- 4/a Az angol irodalom a modernség korában*
- 4/b. Az amerikai irodalom a modernség korában*
- 5. Az angol-amerikai irodalomtudomány a modernség korában.*

A szigorlat e szakterületek lényeges kérdéseit öleli fel; bár a követelmények közé tartozik a modern angol vagy amerikai irodalomban való széleskörű tájékozottság is, a jelölteknek a korábban elszigetelten tanulmányozott anyagot szintetizálniuk kell. Értelemszerűen elvárjuk a kurzusok olvasmánylistáin szereplő művek alapos ismeretét.

A jelöltnek az öt témakör közül háromból kell számot adnia, melyből egy, a jelölt disszertációjának szakterületétől függően, a főtárgy. A fennmaradó két tárgyból az egyik mindig *irodalomtörténet* (2, or 4/a, or 4/b), a másik az *Az angol-amerikai irodalomtudomány a modernség korában*. (5).

A szigorlat anyaga

1. A romantika elméleti problémái

A romantika fogalma; történelmi háttére és kontinuitása. A romantika szellem-, emlékezés-, irónia- és fenségfelfogása (sublime), az idő tapasztalása. A szimbólum és allegória. Nemzeti hagyományok (a reneszánsz és Milton) és a német hatás (a Schlegel fivérek, Kant és Schelling). A szimbolizmus és modernizmus romantikus gyökerei.

2. Az angol romantika irodalma

Wordsworth lírai balladái. Coleridge Wordsworth-kritikája. A nyelv problematikája. Preface, *Biographia Literaria*, IV, XIII, XIV, XVI. 18. századi előzmények: Locke episztemológiája és a **topográfiai költemény**, a festői és a **fenség**. A miszticizmus gyökerei és Blake: *The Vision of Last Judgment*. Vallási „utak”: a deizmus, pietizmus, metodizmus, Spinoza, a panteizmus. Az emlékezés és az irónia. A romantikus szonett. A romantikus óda. A romantikus eposz. Esztéticizmus.

3. Modernizmus, posztmodernizmus elméleti megközelítésben

Modernizmus és posztmodernizmus: fogalmak, háttér, források, kontinuitás és változás. A modernista érzékenység első formái (Emerson, Thoreau, Hawthorne, Melville, Pater, James, Wilde). A hellenizmus (Coleridge, Arnold, Hawthorne, Melville, Pater, James, Forster, Woolf, Joyce, Lawrence). Az idő, a tapasztalat, a tudás és a valóság fogalma (Wordsworth, Coleridge, Melville, Pater, Wilde, James, Conrad, Joyce, Woolf, Faulkner, Yeats, Eliot, D. Thomas). Filozófiai és történelmi összefüggések: Henry Adams, Santayana, Van Wyck Brooks; William James, Bergson. Műfaji instabilitás: a *romance* és a regény (Hawthorne, Melville, Howells, James). Élet és művészet: az elsőbbség kérdése és ennek elméleti vonatkozásai: Howells, James és Wells; Yeats és Eliot; Joyce és Woolf; Faulkner, W. Stevens, John Barth és Fowles. Az elbeszélői technikák változatai a regényben. A ‘nagy ember’ kultusza és az irodalmi kultuszok. A „középpont-nélküliség” (Derrida) és az aleatorikus regény; a posztmodern írásmód és a fenség (Lyotard).

4/a Az angol irodalom a modernség korában

Epika

A modernizmus klasszikusai: Pater, Wilde, Conrad, Forster, Lawrence, Joyce, Woolf. A szerzőket el kell helyezni az egykorú irodalmi és történelmi összefüggésrendszerben, és meg kell határozni helyüket a modern angol regény fejlődésében. Különös súllyal esik latba a forma megújításában játszott szerepük, valamint műveik civilizáció-kritikája. Tisztában kell lenni azzal is, hogy miként viszonyultak a hagyományos regényformát őrző kortársaikhoz (Wells és Bennett).

Az angol regény a második világháború után: Golding, Burgess, Rushdie. A kérdések a következőkre irányulnak: a kísérleti regény elutasítása; a realista és naturalista hagyomány feltámadása az ötvenes években; a 'társadalmi ember' szembeállítása a 'magánemberrel'; az utóbbi évtizedekben tapasztalható elfordulás a társadalmi és lélektani realizmustól; metafikciós eszközök és önreflexiós eljárások; a szerzősége, a regény mint közlésforma hatékonyságára, valamint a valóság természetére vonatkozó felfogások változása.

Költészet

Thomas Hardy, Yeats és Eliot költészetének ismerete alapkövetelmény; akárcsak a kisebb költők (Wilde, Symons, Dowson, L. Johnson) munkái. Kiemelt figyelemben részesülnek azok a műveik, amelyek a valóság, illetve a művészet mibenlétével, művészet és valóság viszonyával, valamint a költő társadalmi szerepével foglalkoznak. Hasonlóképpen központi probléma a három költőóriás, valamint Auden és D. Thomas műveiben megnyilvánuló modernség, filozófiai és technikai szempontból is. A második világháború utáni költészetet Philip Larkin, Ted Hughes és Seamus Heaney képviselik; arra várunk feleletet, hogy e költők szerint mi lehet és mi nem lehet a költészet feladata, milyen kapcsolat áll fenn a költő és környező világ között, valamint hogy e költői teljesítmények hol helyezkednek el a mai irányzatok (stílusok, formai törekvések) között. Kiegészítő kérdésekre lehet számítani Tony Harrison, Geoffrey Hill és Douglas Dunn műveire vonatkozóan, attól függően, hogy a választható költészeti kurzusok közül a jelölt mit vett fel.

Dráma

A vizsga anyagát Wilde, Shaw, Yeats, Eliot, Beckett, Pinter és Stoppard darabjai alkotják. A kérdések a „középpontját veszített” (*decentred*) valóságfelfogás drámabeli térhódítására, és az abszurd dráma ettől elválaszthatatlan fejlődésére irányulnak. A tanulmányozandó primér anyag a drámakurzusok olvasmányjegyzékén alapszik.

4/b. Az amerikai irodalom a modernség korában

Epika

A vizsga tárgyát képező írók skálája széles: a műfajt a modern valóság szemlélethez igazító radikális újítóktól (James, Fitzgerald, Hemingway, Faulkner, William Dean Howells, Mark Twain, John Dos Passos) a modernizmus eredményeit megszilárdító, vagy azokat éppen leromboló szerzőkig (Ralph Ellison, Saul Bellow, Thomas Pynchon, John Barth és mások) terjed. A műfaj formai változásainak megvitatásához a szerzői én, a valóság, az ábrázolás és az elbeszélő technika alkotják a fogalmi keretet. A modernség Hawthorne és Melville műveiből kimutatható előzményeinek ismeretét is elvárjuk.

Költészet

Anyaga a modernizmus kezdetei és fejlődése Ezra Pound, T. S. Eliot, Wallace Stevens és William Carlos Williams munkásságában, különös tekintettel hosszú verseikre és jellemző rövidebb lírai darabjaikra. A 20. század második felének költészetét Robert Lowell, Allen Ginsberg, John Ashberry és Sylvia Plath költészete képviseli. Ahol indokolt, a jelöltnak ismernie kell e költészetnek Emerson, Whitman és Emily Dickinson műveiben fellelhető előzményeit, és tájékozottnak kell lennie a tágabb kontextust alkotó huszadik századi amerikai költészetben.

Dráma

Kiemelt helyet kap a szigorlaton az amerikai dráma nagykorúvá válása, amiként az O'Neill, Arthur Miller, Tennessee Williams munkásságában végbemegy. A dráma és a színház egyesült államokbeli fejlődésének (18-20. sz.) bizonyos fokú ismerete, valamint az amerikai fejlődésre ható legfontosabb európai drámaírók (Shakespeare, Csehov, Strindberg, Ibsen, Wilde, Shaw) munkásságában való tájékozottság ugyancsak követelmény. A második világháború utáni időszakot az abszurd dráma és a legújabb színház (Edward Albee) képviselik.

5. Az angol-amerikai irodalomtudomány a modernség korában.

A modern irodalomkritika tizenkilencedik századi előzményeinek (Coleridge és Arnold) ismerete mellett a jelöltek az alábbi témákban tanúsítják felkészültségüket: a klasszicizmus huszadik századi elméletei; az Új Kritika; archetípuskritika; dekonstrukció; antropológiai kritika; feminista kritika. Ahol erre lehetőség nyílik, a kritikai elméleteket és elveket a szigorlati anyagban szereplő, vagy a tervezett disszertáció szempontjából fontos szépirodalmi anyagon kell bemutatni.

A szigorlat lebonyolítása

A szigorlat szóbeli kérdés-felelet formájában bonyolódik le. A bizottság kérdéseire adott válaszukban a jelölteknek bizonyítaniuk kell a felvetett témakörben való jártasságukat. A megírandó disszertációhoz kapcsolódó szakterület (az említett három szakterület egyike) nagyobb súllyal esik latba, mint a másik kettő, és a szigorlat *főtárgyát* alkotja; értelemszerűen, a másik két szakterület a szigorlat két *melléktárgya*. A szigorlat megkezdése előtt a jelölteknek be kell nyújtaniuk az elvégzett kurzusok jegyzékét, amelyet a bizottság a kérdések megválasztásában figyelembe vesz.

A költészettel kapcsolatos kérdés esetén a legfontosabb szövegek a jelöltek rendelkezésére állnak.

Olvasmánylista

1. A romantika elméleti problémái

“A” olvasmánylista

Edward Young: Conjectures on Original Composition, in Walter Jackson Bate (ed.).

Criticism: the Major Texts. New York, San Francisco and Atalanta: Harcourt, Brace & World, 1952.

Sir Joshua Reynolds: Discourses VI, XII in Walter Jackson Bate (ed.). *Criticism: the Major Texts*. New York, San Francisco and Atalanta: Harcourt, Brace & World, 1952.

Edmund Burke: *Philosophical Enquiry into the Origin of our Ideas of the Sublime and the Beautiful*

Wordsworth:

Preface to the 2nd edition of *Lyrical Ballads*

Preface to *Poems* (1815)

Essay, Supplementary to Preface to *Poems* (1815)

- Essay Upon Epitaphs III
Coleridge:
From *Biographia Literaria*, Chapters IV, XIII, XIV, XVII-XX
On Poesie or Art
The Satesman's Manual
Hamlet (1819)
Letters
- Byron:
From Letters
Detached Thoughts
- Percy Shelley:
Defence of Poetry
On Life
On Love
- John Keats:
From the Letters
- William Hazlitt:
The French Revolution
My First Acquaintance with Poets
Mr Wordsworth
On Gusto
Shakespeare
- J. G. Hamann:
Válogatott filozófiai írásai. Pécs: Jelenkor, 2003.
Aesthetica in nuce, 175-200.
- F. Schiller:
Válogatott esztétikai írásai. Budapest: Magyar Helikon, 1960.
Levelek az ember esztétikai neveléséről, 6., 13., 14. levél
A naiv és szentimentális költészetről
- I. Kant: *Az ítélőerő kritikája*. Ictus, 1997.
Első rész, Első szakasz: az esztétikai ítélőerő analitikája, 117-202.
- A.W. Schlegel és F. Schlegel: *Válogatott esztétikai írások*. Budapest: Gondolat, 1980.
F. Schlegel: Eszmék. 491-514; Beszélgetés a költészetről; A mitológiáról, 357-369; A.
W. Schlegel: Előadások a szépirodalomról és a szépművészetről, 515-550; A .W és F.
Schlegel: *Athenäum* töredékek, 261-356.
- F. W. J. Schelling: *Fiatalkori írásai* (szerk. stb. Weiss János). Pécs: Jelenkor, 2003.
Eszmék a természet filozófiájához mint bevezetés e tudomány tanulmányozásához,
145-180.
- F. W. J. Schelling: *A transzcendentális idealizmus rendszere*. Budapest: Gondolat, 1983.
Bevezetés, 35-51; A művészeti alkotás jellemző tulajdonságai, 393-404.
- F. W. J. Schelling: *A művészet filozófiája*. Budapest: Akadémia Kiadó, 1991.
Bevezetés, 65-79; Második szakasz. A művészet anyagának megkonstruálása, 94-160.
- G. W. F. Hegel:
A szellem fenomenológiája. Budapest: Akadémia Kiadó, 1973.
Az öntudat önállósága és önállótlanága; uralom és szolgaság, 101-107.
Esztétikai előadások I. Budapest, Kossuth, 1955.
- F. D. E. Schleiermacher: *A vallásról*. Budapest: Osiris, 2000.
Első beszéd: Apológia, 7-24; Második beszéd: A vallás lényegéről, 25-73.
- F. Hölderlin:
Ítélet és lét, *Magyar Filozófiai Szemle*, 1993/5-6. 964.

A német idealizmus legrégebb rendszerprogramja, *Magyar Filozófiai Szemle*, 6. 1985. 811-2.

K. Marx:

Német ideológia. Tézisek Feuerbachról. *Marx és Engels művei*. 3. kötet. Budapest, Kossuth, 1960., 7-10.

Louis Bonaparte brumaire tizennyolcadikája, in *Marx és Engels művei*, 8. kötet, Budapest: Kossuth, 1962. I., 105-113.

“B” olvasmánylista

Joseph Addison:

The Pleasures of the Imagination (Bate)

Samuel Johnson:

Preface to Shakespeare (Bate)

Edward Young:

Conjectures on Original Composition (Bate)

Edmund Burke:

Philosophical Enquiry into the Origin of our Ideas of the Sublime and the Beautiful

William Wordsworth:

Preface to the 2nd edition of *Lyrical Ballads*

Essay Upon Epitaphs III

Samuel Taylor Coleridge:

From *Biographia Literaria*, Chapters IV, XIII, XIV, XVII-XX

The Statesman's Manual

George Gordon, Lord Byron:

Detached Thoughts

Percy Bysshe Shelley:

Defence of Poetry

On Life

On Love

John Keats:

From the Letters

William Hazlitt:

The French Revolution

My First Acquaintance with Poets

Mr Wordsworth

Shakespeare

Charles Lamb:

Sanity of True Genius (Oxford Anthology II)

Christ's Hospital Five and Twenty Years Ago (Oxford Anthology II)

Thomas De Quincey:

On the Knocking at the Gate in Macbeth (Oxford Anthology II)

Matthew Arnold:

From *Culture and Anarchy*: Sweetness and Light (Bate)

Wordsworth (Bate)

John Stuart Mill:

What is Poetry?

From *On the Subjection of Women*: On the Equality of the Sexes

From *Autobiography*: A Crisis in my Mental History (Oxford Anthology II)

William Morris:

The Beauty of Life (Oxford Anthology II)

Walter Pater:

Studies in the History of the Renaissance: Conclusion

John Ruskin:

From *Modern Painters*: Of the Real Nature of Greatness of Style

From *the Stones of Venice*: The Nature of Gothic (Oxford Anthology II)

A. W. Schlegel és F. Schlegel:

Válogatott esztétikai írások. Budapest: Gondolat, 1980.

F. Schlegel: Eszmék. 491-514; Beszélgetés a költészetéről; A mitológiáról.(357-369);

A. W. Schlegel: Előadások a szépirodalomról és a szépművészetről (515-550);

A. W. és F. Schlegel: *Athenäum* töredékek (261-356).

F. D. E. Schleiermacher:

A vallásról. Budapest: Osiris, 2000.

Első beszéd: Apológia (7-24); Második beszéd: A vallás lényegéről (25-73).

2. Az angol romantika irodalma

“A” olvasmánylista

Sir Philip Sidney:

An Apology for Poetry (Bate)

Alexander Pope:

Essay on Criticism

Windsor Forest

Epistle to Dr. Arbuthnot

Essay on Man Epistles 1, 2

James Thomson:

From *The Seasons*: Summer; Winter (Oxford Anthology I)

Joseph Addison: The Pleasures of the Imagination (Bate)

Samuel Johnson: Preface to Shakespeare (Bate)

Horace Walpole: *The Castle of Otranto*

Edward Young:

From *The Complaint or Night Thoughts on Life, Death and Immortality*: Night I; Night VI (Oxford Anthology I)

Conjectures on Original Composition (Bate)

Sir Joshua Reynolds: *Discourses* VI, XII (Bate)

Edmund Burke: *Philosophical Enquiry into the Origin of our Ideas of the Sublime and the Beautiful*

William Collins:

Ode to Evening

On the Poetical Character

Ode on the Popular Superstitions of the Highlands in Scotland (Oxford Anthology I)

Thomas Gray:

Ode on a Distant Prospect of Eton College

Elegy Written in a Country Churchyard (Oxford Anthology I)

Christopher Smart:

From Jubilate Agno: from Fragment B1; from Fragment B2 (Oxford Anthology I)

A Song to David (Oxford Anthology)

William Cowper:

Lines Written During a Period of Insanity

The Task, from Book VI: The Winter Walk at Noon (Oxford Anthology I)

Thomas Chatterton:

Eclogues

Song to Aella

Elegy (Haste, haste! ye solemn messengers of night)

Chatterton's Will

Robert Burns:

To a Mouse

Holy Willie's Prayer

Tam O'Shanter

The Cottager's Saturday Night

Songs (Oxford Anthology I)

Robert Merry ("Della Crusca"):

Madness

The Adieu and Recall to Love

To Anna Matilda (McGann)

Mrs. Hannah Cowley ("Anna Matilda"):

To Della Crusca

The Pen

Ode to Della Crusca (McGann)

William Lisle Bowles: Sonnet V (McGann)

Helen Maria Williams:

From An Address to Poetry

Sonnet VI. (McGann)

Mary Robinson: (Laura Maria), Canzonet

Ann Radcliffe: Night (McGann)

Mary Lamb: Helen (McGann)

William Blake:

Songs of Innocence

Songs of Experience

The Book of Thel

The Marriage of Heaven and Hell

The First Book of Urizen

The Vision of the Last Judgement

William Wordsworth:

We are Seven

Lines Composed a Few Miles Above Tintern Abbey

Composed upon Westminster Bridge

September 3, 1802

The World is Too Much with Us

I Wandered Lonely As a Cloud

The Solitary Reaper

Lucy Poems

Ode: Intimations of Immortality from Recollections of Early Childhood

Resolution and Independence

The Prelude

Dorothy Wordsworth:

The Alfoxden Journal

The Grasmere Journals

Samuel Taylor Coleridge:

Reflections on Having Left a Place of Retirement
The Rime of the Ancient Mariner
Kubla Kahn
Christabel
The Eolian Harp
Frost at Midnight
Dejection: an Ode
To William Wordsworth
The Pains of Sleep

William Hone: The Political House that Jack Built (McGann)

Felicia Dorothea Hemans:

The Lost Pleiad
The Hour of Death
The Dreaming Child (McGann)

Laetitia Elizabeth Landon:

Lines Written Under the Picture of a Girl
Burning a Love-Letter (McGann)

Matthew Gregory Lewis: The Erl-King (McGann)

Anna Laetitia Barbauld:

To Mr [S.T.] C[olerid]ge
Eighteen Hundred and Eleven (McGann)

Mary Tighe: from Psyche (McGann)

Charlotte Smith: from Beachy Head (McGann)

Ann Taylor: The Maniac's Song (McGann)

George Gordon, Lord Byron:

Lachin Y Gair
She Walks in Beauty
When We Two Parted
Prometheus
Darkness
So We'll Go No More A-Roving
The Destruction of Sennacherib
By the Rivers of Babylon We Sat Down and Wept
Manfred
Don Juan

Percy Bysshe Shelley:

Alastor
Ozymandias
Mont Blanc
Ode to the West Wind
The Cloud
To a Skylark
Adonais
The Mask of Anarchy
Prometheus Unbound
The Triumph of Life

John Keats:

Sleep and Poetry

- To Charles Cowden Clarke
On First Looking into Chapman's Homer
On Sitting Down to Read King Lear Once Again
When I Have Fears
On Seeing the Elgin Marbles
On the Sea
The Eve of St Agnes
La Belle Dame sans Merci
Ode to a Nightingale
Ode on a Grecian Urn
To Psyche
Bright Star
Hyperion
The Fall of Hyperion
- John Clare:
The Fate of Genius
Helpston Green
Badger
Gypsies
Song: Love Lives Beyond the Tomb
The Water Lilies
Song (O Mary sing thy songs to me)
Song (O wert thou in the storm)
An Invite to Eternity
I Am
- Mary Shelley:
Frankenstein or the Modern Prometheus
Preface to *Frankenstein*
- Emily Brontë:
Wuthering Heights
Poems
- Charlotte Brontë: *Jane Eyre*
- William Hazlitt:
My First Acquaintance with Poets
Mr Wordsworth
On Gusto
Shakespeare
- Charles Lamb:
Sanity of True Genius (Oxford Anthology II)
Christ's Hospital Five and Twenty Years Ago (Oxford Anthology II)
- Thomas De Quincey:
Confessions of an English Opium-Eeater
On the Knocking at the Gate in Macbeth (Oxford Anthology II)
The Literature of Knowledge and the Literature of Power (Oxford Anthology II)
- Alfred Tennyson:
The Lady of Shalott
In Memoriam
The Lotos-Eaters
Ulysses
- Robert Browning:

- My Last Duchess
A Toccata of Galuppi's
Fra Lippo Lippi
- Elisabeth Barrett:
Aurora Leigh: from Book 5 (Oxford Anthology II)
From *Sonnets from the Portuguese*
- Dante Gabriel Rossetti:
The Blessed Damozel
Sudden Light
From *The House of Life: The Sonnet*
- Christina Rossetti:
Remember
Echo
Song (When I am dead, my dearest)
- Algernon Charles Swinburne:
Chorus from *Atalanta in Calydon* (When the Hounds of the Spring Are on Winter's
Traces)
The Garden of Proserpine
- Matthew Arnold:
From *Culture and Anarchy: Sweetness and Light* (Bate)
Wordsworth (Bate)
- John Stuart Mill:
What is Poetry?
From *On Liberty: Of Individuality, as One of the Elements of Well-Being*
From *On the Subjection of Women: On the Equality of the Sexes*
From *Autobiography: A Crisis in my Mental History* (Oxford Anthology II)
- William Morris: The Beauty of Life (Oxford Anthology II)
- Walter Pater: *Studies in the History of the Renaissance*
- John Ruskin:
From *Modern Painters: Of the Real Nature of Greatness of Style*
From *the Stones of Venice: The Nature of Gothic* (Oxford Anthology II)
- Thomas Carlyle:
From *Sartor Resartus: Natural Supernaturalism*
The Everlasting No, The Everlasting Yes from *On Heroes, Hero-Worship, and the
Heroic in History* (Oxford Anthology II)
- Coventry Patmore: "The Sensual School of Poetry", unsigned review of R. M. Milnes's *Life,
Letters and Literary Remains of John Keats*, North British Review in G. M. Matthews
(ed). *Keats. The Critical Heritage*. London: Routledge & Kegan Paul, 1971.

Antológiák

- Bate: Walter Jackson Bate (ed.). *Criticism: the Major Texts*. New York, San Francisco and
Atalanta: Harcourt, Brace & World, 1952.
- Oxford Anthology: *The Oxford Anthology of English Literature*. Gen ed. Frank Kermode
and John Hollander. Vol. I. *The Restoration and the Eighteenth Century*. Ed. Martin
Price. Vol. II. *1800 to the Present. Romantic Poetry and Prose*. Ed. Harold Bloom and
Lionel Trilling. *Victorian Prose and Poetry*. Ed. Lionel Trilling and Harold Bloom.
New York-London-Toronto: Oxford University Press, 1973.
- McGann: Jerome J. McGann. *The New Oxford Book of Romantic Period Verse*. Oxford-New
York: Oxford University Press, 1993.

“B” olvasmánylista

Joseph Addison: The Pleasures of the Imagination (Bate)

Samuel Johnson: Preface to Shakespeare (Bate)

Edward Young:

From *The Complaint or Night Thoughts on Life, Death and Immortality*: Night I; Night VI (Oxford Anthology I)

Conjectures on Original Composition (Bate)

William Collins: Ode to Evening (Oxford Anthology I)

Thomas Gray:

Ode on a Distant Prospect of Eton College

Elegy Written in a Country Churchyard (Oxford Anthology I)

Christopher Smart: A Song to David (Oxford Anthology)

William Cowper: *The Task*, from Book VI: The Winter Walk at Noon (Oxford Anthology I)

Thomas Chatterton:

Eclogue the First

Song to Aella

Robert Burns:

Holy Willie's Prayer

Songs (Oxford Anthology I)

William Blake:

Songs of Innocence

Songs of Experience

The Marriage of Heaven and Hell

The Vision of the Last Judgement

William Wordsworth

We are Seven

Lines Composed a Few Miles Above Tintern Abbey

Composed upon Westminster Bridge,

September 3, 1802

The World is Too Much with Us

I Wandered Lonely As a Cloud

The Solitary Reaper

Lucy Poems

Ode: Intimations of Immortality from Recollections of Early Childhood

Resolution and Independence

The Prelude, Books I, XIV

Preface to the 2nd edition of *Lyrical Ballads*

Preface to *Poems* (1815)

Dorothy Wordsworth: *The Alfoxden Journal*

Samuel Taylor Coleridge:

Reflections on Having Left a Place of Retirement

The Rime of the Ancient Mariner

Kubla Kahn

Christabel

The Eolian Harp

Frost at Midnight

Dejection: an Ode

To William Wordsworth

- The Pains of Sleep
From *Biographia Literaria*, Chapters IV, XIII, XIV, XVII-XX
On Poesie or Art
Hamlet (1819)
Letters
- George Gordon, Lord Byron:
Lachin Y Gair
She Walks in Beauty
When We Two Parted
Prometheus
Darkness
So We'll Go No More A-Roving
The Destruction of Sennacherib
By the Rivers of Babylon We Sat Down and Wept
Manfred
Don Juan
From Letters
Detached Thoughts
- Percy Bysshe Shelley:
Alastor
Ozymandias
Mont Blanc
Ode to the West Wind
The Cloud
To a Skylark
Adonais
The Mask of Anarchy
Prometheus Unbound
The Triumph of Life
Defence of Poetry
On Life
On Love
- John Keats:
Sleep and Poetry
To Charles Cowden Clarke
On First Looking into Chapman's Homer
On Sitting Down to Read King Lear Once Again
When I Have Fears
On Seeing the Elgin Marbles
On the Sea
The Eve of St Agnes
La Belle Dame Sans Mercy
Ode to a Nightingale
Ode on a Grecian Urn
To Psyche; Bright Star
Hyperion
The Fall of Hyperion
From the Letters
- John Clare:
The Fate of Genius

- Helpston Green
Badger
Gypsies
Song: Love Lives Beyond the Tomb
The Water Lilies
Song (O Mary sing thy songs to me)
Song (O wert thou in the storm)
An Invite to Eternity
I Am
- Mary Shelley:
Frankenstein or the Modern Prometheus
Preface to *Frankenstein* (1831)
- Emily Brontë:
Wuthering Heights
Poems
- Charlotte Brontë: *Jane Eyre*
- William Hazlitt:
My First Acquaintance with Poets
Mr Wordsworth
On Gusto
Shakespeare
- Charles Lamb:
Sanity of True Genius (Oxford Anthology II)
Christ's Hospital Five and Twenty Years Ago (Oxford Anthology II)
- Thomas De Quincey:
Confessions of an English Opium-Eeater
On the Knocking at the Gate in Macbeth (Oxford Anthology II)
- Alfred Tennyson:
The Lady of Shalott
In Memoriam
The Lotos-Eaters
Ulysses
- Robert Browning:
My Last Duchess
A Toccata of Galuppi's
Fra Lippo Lippi
- Elisabeth Barrett:
Aurora Leigh: from Book 5 (Oxford Anthology II)
From *Sonnets from the Portuguese*
- Dante Gabriel Rossetti:
The Blessed Damozel
Sudden Light
From *The House of Life*: The Sonnet
- Christina Rossetti:
Remember
Echo
Song (When I am dead, my dearest)
- Algernon Charles Swinburne:
Chorus from *Atalanta in Calydon* (When the Hounds of the Spring Are on Winter's Traces)

- The Garden of Proserpine
Matthew Arnold:
From *Culture and Anarchy: Sweetness and Light* (Bate)
Wordsworth (Bate)
John Stuart Mill:
What is Poetry?
From *On the Subjection of Women: On the Equality of the Sexes*
From *Autobiography: A Crisis in my Mental History* (Oxford Anthology II)
William Morris: The Beauty of Life (Oxford Anthology II)
Walter Pater: *Studies in the History of the Renaissance: Conclusion*
John Ruskin:
From *Modern Painters: Of the Real Nature of Greatness of Style*
From *the Stones of Venice: The Nature of Gothic* (Oxford Anthology II)

Antológiák

- Bate: Walter Jackson Bate (ed.). *Criticism: the Major Texts*. New York, San Francisco, and Atlanta: Harcourt, Brace & World, 1952.
Oxford Anthology: *The Oxford Anthology of English Literature*. Gen ed. Frank Kermode and John Hollander. Vol. I. *The Restoration and the Eighteenth Century*. Ed. Martin Price. Vol. II. *1800 to the Present. Romantic Poetry and Prose*. Ed. Harold Bloom and Lionel Trilling. *Victorian Prose and Poetry*. Ed. Lionel Trilling and Harold Bloom. New York-London-Toronto: Oxford University Press, 1973.
McGann: Jerome J. McGann. *The New Oxford Book of Romantic Period Verse*. Oxford-New York: Oxford University Press, 1993.

3. Modernizmus, posztmodernizmus elméleti megközelítésben

“A” olvasmánylista

Regények, kisregények, elbeszélések

- Melville: The Piazza
Pater: *Marius the Epicurean*
James:
The Private Life
The Ambassadors
Wilde: *The Picture of Dorian Gray*
Wells: The Time-Machine
Conrad:
Lord Jim
The Secret Sharer
Forster: The Story of a Panic
Joyce:
A Portrait of the Artist as a Young Man
Circe & Penelope (from *Ulysses*)
Woolf:
A Dialogue upon Mount Pentelicus
The Waves
Barth: Life Story (from *Lost in the Funhouse*)

Fowles: *The French Lieutenant's Woman*

Költészet

Yeats:

The Song of the Happy Shepherd
Ego Dominus Tuus
In Memory of Major Robert Gregory
An Irish Airman Foresees His Death
Sailing to Byzantium 1927
Among School Children
A Dialogue of Self and Soul
Lapis Lazuli
The Statues
Under Ben Bulbin

Pound:

Hugh Selwyn Mauberley
Canto I
Canto XVII

Eliot: *Burnt Norton*

W. Stevens:

Of Modern Poetry
The Rock

Dráma

Yeats: *The Death of Cuchulain*

Shaw: *Man and Superman*

Eliot: *Murder in the Cathedral*

Esszék

Emerson: Experience

Arnold:

On the Modern Element in Literature
Culture and Anarchy

Pater:

Conclusion (*The Renaissance: Studies in Art and Poetry*)
Lacedaemon (from *Plato and Platonism*)+

James:

The Art of Fiction
Preface to *The Ambassadors*

Wilde: The Decay of Lying

Santayana: The Genteel Tradition in American Philosophy

Brooks, Van Wyke: *America's Coming-of-Age*

Pound: A Few Don'ts By An Imagiste

Yeats: The Symbolism of Poetry

Hulme, T.E.: Romanticism and Classicism

Woolf: Mr Bennett and Mrs Brown

Eliot: Arnold and Pater

Schorer: *Technique as Discovery*

Derrida: *Structure, Sign and Play in the Discourse of the Human Sciences*

Lyotard: *Answering the Question: What is Postmodernism*

Az esszék többsége, amennyiben nem jelent meg önállóan, könyv alakban, az alábbi válogatásokban található meg:

Arnold, Matthew. *Selected Prose*. Ed. P. J. Keating. Harmondsworth: Penguin, 1970.

Pater, Walter. *Three Major Texts*. Ed. William E. Buckler. New York: New York UP, 1986.

James, Henry. *Selected Literary Criticism*. Ed. Morris Shapira. London: Heinemann, 1963.

–. *The Art of the Novel: Critical Prefaces*. Ed. Richard P. Blackmur. New York: Scribner's, 1934.

–. *Literary Criticism: Essays on Literature. American Writers. English Writers*. New York: Literary Classics of the United States, 1984. The Library of America.

–. *Literary Criticism: French Writers. Other European Writers. The Prefaces to the New York Edition*. New York: Literary Classics of the United States, 1984. The Library of America.

Imagist Poetry. Ed. Peter Jones. Harmondsworth: Penguin, 1972.

Santayana, George. *The Genteel Tradition: Nine Essays by George Santayana*. Ed. Douglas L. Wilson. Cambridge MA: Harvard UP, 1967.

Yeats, William Butler. *Essays and Introductions*. London: Macmillan, 1961.

Joyce, James. *The Critical Writings of ---*. Ed. Ellsworth Mason and Richard Ellmann. London: Faber, 1959.

Woolf, Virginia. *Collected Essays*. Vols. 1-4. Ed. Leonard Woolf. London: The Hogarth Press, 1966, 1967.

Eliot, Thomas Stearns. *To Criticize the Critic*. London: Faber, 1933.

Adams, Hazard, ed. *Critical Theory Since Plato*. Revised Edition. Fort Worth: Harcourt Brace Jovanovich, 1992 (1971).

–. and Leroy Searle, eds. *Critical Theory Since 1965*. Tallahassee: Florida State UP, 1986.

Lodge, David, ed. *20th Century Criticism: A Reader*. London: Longman, 1972.

–. *Modern Criticism and Theory: A Reader*. London: Longman, 1988.

További hasznos olvasmányul szolgálhat:

Waugh, Patricia, ed. *Postmodernism: A Reader*. London: Edward Arnold, 1992.

A modernizmusról és posztmodernizmusról szóló tanulmányok

Kermode, Frank. *Romantic Image*. London: Routledge and Kegan Paul, 1957.

Bradbury, Malcolm, and James McFarlane, eds. *Modernism, 1890-1930*. Harmondsworth: Penguin, 1976.

Garvin, Harry R. ed. *Romanticism, Modernism, Postmodernism*. Lewisburg, Pa: Bucknell University Press, 1980.

Wilde, Alan. *Horizons of Assent: Modernism, Postmodernism, and the Ironic Imagination*. Baltimore, Md.: Johns Hopkins University Press, 1981

Kieley, Robert, ed. *Modernism Reconsidered*. Cambridge, MA: Harvard UP, 1983.

Chefdor, Monique, Ricardo Quinones, and Albert Wachtel, eds. *Modernism: Challenges and Perspectives*. Urbana: U of Illinois Press, 1986.

- McGrath, F. C. *The Sensible Spirit: Walter Pater and the Modernist Paradigm*. Tampa: U of South Florida Press, 1986.
- Hassan, Ihab. *The Postmodern Turn: Essays in Postmodern Theory and Culture*. Columbus: Ohio State UP, 1987.
- Nicholls, Peter. *Modernisms: A Literary Guide*. London: Macmillan, 1995.
- Levenson, Michael, ed. *The Cambridge Companion to Modernism*. Cambridge: Cambridge UP, 1999.

Ezen kívül az interneten való böngészés is hasznos lehet. Az Anglisztikatudományok Európai Társasága (European Society for the Study of English) által közzétett *The European English Messenger* évente kétszer jelenik meg, és rengeteg információt közöl a filológiával foglalkozó honlapokról, melyeket a szakterület szerint osztályoz.

“B” olvasmánylista

Regények, kisregények, elbeszélések

- Melville: *The Piazza*
- Pater: *Marius the Epicurean*
- James:
 The Private Life
 The Ambassadors
- Wilde: *The Picture of Dorian Gray*
- Wells: *The Time-Machine*
- Conrad:
 Lord Jim
 The Secret Sharer
- Forster: *The Story of a Panic*
- Joyce:
 A Portrait of the Artist as a Young Man
 Circe & Penelope (from Ulysses)
- Woolf:
 A Dialogue upon Mount Pentelicus
 The Waves
- Barth: *Life Story (from Lost in the Funhouse)*
- Fowles: *The French Lieutenant's Woman*

Költészet

- Yeats:
 The Song of the Happy Shepherd
 Ego Dominus Tuus
 In Memory of Major Robert Gregory
 An Irish Airman Foresees His Death
 Sailing to Byzantium 1927
 Among School Children
 A Dialogue of Self and Soul
 Lapis Lazuli
 The Statues
 Under Ben Bulbin

Pound:

Hugh Selwyn Mauberley
Canto I
Canto XVII

Eliot: *Burnt Norton*

W. Stevens:

Of Modern Poetry
The Rock

Dráma

Yeats: *The Death of Cuchulain*

Shaw: *Man and Superman*

Eliot: *Murder in the Cathedral*

Esszék

Emerson: Experience

Arnold:

On the Modern Element in Literature
Culture and Anarchy

Pater:

Conclusion (*The Renaissance: Studies in Art and Poetry*)
Lacedaemon (from *Plato and Platonism*)

James:

The Art of Fiction
Preface to *The Ambassadors*

Wilde: The Decay of Lying

Santayana: The Genteel Tradition in American Philosophy

Brooks, Van Wyke: *America's Coming-of-Age*

Pound: A Few Don'ts By An Imagiste

Yeats: The Symbolism of Poetry

Hulme, T.E.: Romanticism and Classicism

Woolf: Mr Bennett and Mrs Brown+

Eliot: Arnold and Pater

Schorer: Technique as Discovery

Derrida: Structure, Sign and Play in the Discourse of the Human Sciences

Lytard: Answering the Question: What is Postmodernism

Az esszék többsége, amennyiben nem jelent meg önállóan, könyvalakban, az "A" olvasmánylista végén felsorolt válogatásokban található meg.

4/a Az angol irodalom a modernség korában

"A" olvasmánylista

Epika

James: *The Ambassadors*

Joyce:

A Portrait of the Artist as a Young Man

Ulysses

Finnegans Wake: “Shem the Penman” (7) & “Anna Livia Plurabelle” (8), Edition:

London: Faber, 1971 [1939], 169-195 & 196-216.

Woolf: *The Waves*

Conrad: *Nostramo*

Wells: *Tono-Bungay*

Forster: *A Passage to India*

Lawrence: *Women in Love*

Burgess: (for Bakhtinian narratology)

A Clockwork Orange

Golding: *Rites of Passage*

Rushdie: *Midnight's Children*

Költészet

Wilde:

The Sphinx

The Ballad of Reading Gaol

Symons:

Colour Studies

Javanese Dancers

Pastel: Masks and Faces

Dawn

Stella Maris

At the Morgue

Haschisch

Behind the Scenes: Empire

At the Cavour

By the Pool at the third Rosses

Dowson:

Non sum qualis eram bonae sub regno Cynarae

Vitae summa brevis spem nos vetat incohare longam

De Amore

The Dead Child

The Three Witches

Villanelle of Acheron

After Paul Verlaine I.

To His Mistress

In a Breton Cemetery

Johnson:

Mystic and Cavalier

The Age of a Dream

The Dark Angel

By the Statue of King Charles at Charing Cross

Hardy:

Hap

Neutral Tones

Nature's Questioning

Drummer Hodge

The Darkling Thrush
The Self-Unseeing
In Tenebris I, II, III
A Church Romance
The Man He Killed
A Plaint to Man
At Castle Boterel
The Oxen
In Time of 'The Breaking of Nations'
Afterwards

Yeats:

To the Rose upon the Rood of Time
The Lake Isle of Innisfree
To Ireland in the Coming Times
No Second Troy
Upon a House shaken by the Land Agitation
To a Wealthy Man
A Coat
The Wild Swans at Coole
In Memory of Major Robert Gregory
An Irish Airman foresees his Death
The Fisherman
Ego Dominus Tuus
The Phases of the Moon
Easter 1916
The Second Coming
A Prayer for my Daughter
Sailing to Byzantium
(The Tower)
Meditations in Time of Civil War
Nineteen Hundred and Nineteen
Leda and the Swan
Among School Children
A Dialogue of Self and Soul
Byzantium
Crazy Jane talks with the Bishop
Lapis Lazuli
(The Statues)
The Circus Animals' Desertion
Under Ben Bulbin

Eliot:

The Waste Land
Ash-Wednesday
Four Quartets

Auden:

In Memory of William Butler Yeats
In Praise of Limestone
The Shield of Achilles

D. Thomas:

Poem in October

Fern Hill
Poem on His Birthday
Over Sir John's Hill

Larkin:

Church Going
The Whitsun Weddings
Dockery and Son
An Arundel Tomb
High Windows
Vers de Société
Aubade

Ted Hughes:

The Jaguar
Horses
The Bull Moses
An Otter
Pike
Ghost-Crabs
Second Glance at a Jaguar
Crow and the Birds
Emily Brontë
February 17th

From *Birthday Letters*:

Wuthering Heights
The Literary Life
Daffodils
Life after Death
Red

T. Harrison: V

G. Hill: Mercian Hymns

Heaney:

Death of a Naturalist
Viking Dublin
Trial Pieces
Bog Queen
The Grauballe Man
Punishment
Strange Fruit
Glanmore Sonnets
The Harvest Bow
Station Island

Dunn:

From *Elegies*:

Birch Room
France
A Summer Night
Home Again
December
Anniversaries
Leaving Dundee

Dráma

Wilde: *The Importance of Being Earnest, Salome*

Shaw:

Man and Superman

Heartbreak House

Yeats:

The Only Jealousy of Emer

The Herne's Egg

The Death of Cuchulain,

Eliot:

Sweeney Agonistes

The Cocktail Party

Beckett:

Endgame

All That Fall

Act Without Words I-II

Pinter: *The Birthday Party*

Stoppard: *Travesties*

“B” olvasmánylista

Epika

James: *The Ambassadors*

Joyce: *Ulysses*

Woolf: *The Waves*

Conrad: *Nostromo*

Lawrence: *Women in Love*

Burgess: (for postcolonial criticism)

A Clockwork Orange

Time for a Tiger

The Enemy in the Blanket

Beds in the East

Devil of a State

Golding: *Rites of Passage*

Rushdie: *Midnight's Children*

Költészet

Hardy:

Hap

Neutral Tones

Nature's Questioning

Drummer Hodge

The Darkling Thrush

The Self-Unseeing

In Tenebris I

A Church Romance

The Man He Killed
A Complaint to Man
At Castle Boterel
The Oxen
In Time of 'The Breaking of Nations'
Afterwards

Yeats:

To the Rose upon the Rood of Time
The Wild Swans at Coole
An Irish Airman foresees his Death
The Fisherman
Ego Dominus Tuus
The Phases of the Moon
Easter 1916
The Second Coming
A Prayer for my Daughter
Sailing to Byzantium
The Tower
Meditations in Time of Civil War
Among School Children
A Dialogue of Self and Soul
Byzantium
Crazy Jane talks with the Bishop
Lapis Lazuli
The Statues
The Circus Animals' Desertion
Under Ben Bulbin

Eliot:

The Waste Land
Ash-Wednesday
Four Quartets

Auden:

In Memory of William Butler Yeats
In Praise of Limestone
The Shield of Achilles

D. Thomas:

Poem in October
Fern Hill
Poem on His Birthday
Over Sir John's Hill

Larkin:

Church Going
The Whitsun Weddings
Dockery and Son
An Arundel Tomb
High Windows
Vers de Société
Aubade

Ted Hughes:

The Jaguar
Horses
The Bull Moses
An Otter
Pike
Ghost-Crabs
Second Glance at a Jaguar
Crow and the Birds
Emily Brontë
February 17th
From *Birthday Letters*:
 Wuthering Heights
 The Literary Life
 Daffodils
 Life after Death
 Red

Dráma

Wilde: *The Importance of Being Earnest*

Shaw:

Man and Superman
Heartbreak House

Yeats:

The Herne's Egg
The Death of Cuchulain

Eliot: *Sweeney Agonistes*

Beckett:

Endgame
All That Fall
Act Without Words I-II

Stoppard: *Travesties*

4/b. Az amerikai irodalom a modernség korában

“A” olvasmánylista

Epika

(Figyelem: Ernest Hemingway és F. Scott Fitzgerald fontosabb műveinek ismerete alapkövetelmény)

Nathaniel Hawthorne: *The Scarlet Letter*

Herman Melville: *Moby-Dick*

William Dean Howells: *The Rise of Silas Lapham*

Henry James: *The Bostonians*

Mark Twain: *The Adventures of Huckleberry Finn*

John Dos Passos: *U. S. A.*

William Faulkner: *Light in August*

Ralph Ellison: *Invisible Man*
Saul Bellow: *Herzog*
Thomas Pynchon: *The Crying of Lot 49*
John Barth: *Lost in the Funhouse*
John Irving: *The World According to Garp*
Toni Morrison: *Beloved*

Költészet

Walt Whitman

Song of Myself (a *Leaves of Grass* Deathbed Edition szövege szerint)

Emily Dickinson:

49, 67, 126, 130, 199, 214, 239, 249, 258, 288, 303, 304, 335, 341, 389, 410, 435, 441, 449, 465, 520, 540, 563, 585, 599, 601, 625, 628, 640, 652, 664, 686, 690, 692, 709, 712, 744, 754, 840, 850, 859, 861, 875, 928, 937, 986, 1047, 1052, 1053, 1065, 1072, 1075, 1078, 1100, 1104, 1136, 1167, 1212, 1270, 1275, 1278, 1323, 1430, 1478, 1540, 1593, 1601, 1614, 1617, 1624, 1651, 1666, 1672, 1696, 1718, 1719, 1721, 1732, 1764, 1775

Wallace Stevens:

The Emperor of Ice-Cream
Thirteen Ways of Looking at a Blackbird
Sea Surface Full of Clouds
The Idea of Order at Key West
The Man with the Blue Guitar
Of Modern Poetry
Notes Toward a Supreme Fiction
The Auroras of Autumn
The Plain Sense of Things
The Rock
The World as Meditation
A Discovery of Thought
The Course of a Particular
Final Soliloquy of the Interior Paramour
Not Ideas about the Thing but the Thing Itself
Of Mere Being

William Carlos Williams:

Danse Russe
Portrait of a Lady
To Waken An Old Lady
The Great Figure
Spring and All (By the road to the contagious hospital)
To Elsie
The Red Wheelbarrow
This Is Just to Say
The Yachts
The Catholic Bells
The Term
Between Walls
These
Burning the Christmas Green

To Ford Madox Ford in Heaven

April Is the Saddest Month

The Clouds

The Sparrow

Pictures from Brueghel

I Self-Portrait

II Landscape with the Fall of Icarus

III The Hunters in the Snow

IV The Adoration of the Kings

V Peasant Wedding

VI Haymaking

VII The Corn Harvest

VIII The Wedding Dance in the Open Air

IX The Parable of the Blind

X Children's Games

Some Simple Measures in the American Idiom and the Variable Foot

Paterson

Ezra Pound:

The Tree

The Seafarer

A Girl

Δώρια

Apparuit

A Virginal

Dance Figure

Meditatio

Coda

The Coming of War: Actaeon

In a Station of the Metro

Alba (As cool as the pale wet leaves)

Alba (When the nightingale to his mate)

The Cantos (I, II, III, IV, VII, XVII, XX, XXI, XXV, XLV, XLVII, XLVIII, XLIX, LXX, LXXIV, LXXII, LXXIX, LXXX, LXXXI, LXXXIV, XC, CII, CXVI)

Robert Lowell:

The Quaker Graveyard in Nantucket

My Last Afternoon with Uncle Devereux Winslow

Dunbarton

Grandparents

Commander Lowell

Memories of West Street and Lepke

Skunk Hour

For the Union Dead

History

History

In Genesis

Our Fathers

Watchmaker God

Dies Irae

Death and the Maiden

Father

Mother and Father 1
Mother and Father 2
Mother, 1972
Father in a Dream
To Daddy
Sylvia Plath
Randall Jarrell
Theodore Roethke 1908-1963
In Dream Begin Responsibility
T. S. Eliot
Ezra Pound
William Carlos Williams
For John Berryman 1
For John Berryman 2
Last Night

Suicide
For John Berryman
Art of the Possible
Unwanted

Allen Ginsberg:

The Shrouded Stranger (Bare skin is my wrinkled sack)
“I made love to myself”
My Alba
Love Poem on a Theme by Whitman
Howl
Footnote to Howl
Sunflower Sutra
America
The Lion for Real
At Apollinaire’s Grave
To Aunt Rose
My Sad Self
Kaddish
Café in Warsaw
Kral Majales
Who Be Kind To
Firsty Party at Ken Kesey’s with Hell’s Angels
Elegy for Neal Cassady
Death on All Fronts
Mind Breaths
Don’t Grow Old
Old Pond
Birdbrain!

John Ashbery:

The Instruction Manual
Some Trees
A Vase of Flowers
Thoughts of a Young Girl
The Orioles
An Additional Poem

Plainness in Diversity
The Tennis Court Oath
Worsening Situation
The One Thing That Can Save America
No Way of Knowing
Self-Portrait in a Convex Mirror
The Other Tradition
Saying It to Keep It from Happening
Houseboat Days
What Is Poetry
Friends
Paradoxes and Oxymorons
The Absence of a Noble Presence
Frontspiece
The Old Complex
Civilisation and Its Discontents
Sleeping in the Corners of Our Lives
The Ongoing Story
A Wave

Sylvia Plath:

Full Fathom Five
Aftermath
Suicide off Egg Rock
The Colossus
Mushrooms
Morning Song
In Plaster
Tulips
I Am Vertical
Widow
Last Words
The Moon and the Yew Tree
Mirror
Crossing the Water
Pheasant
Apprehensions
Poppies in July
Burning the Letters
The Courage of Shutting-Up
The Arrival of the Bee Box
The Applicant
Daddy
Lesbos
Fever 103°
Ariel
Poppies in October
Nick and the Candlestick
Lady Lazarus
Death & Co.
Winter Trees

Words
Contusion
Edge

Dráma

Clifford Odets: *Awake and Sing*
Eugene O'Neill:
 Mourning Becomes Electra
 Long Day's Journey into Night
Thornton Wilder: *Our Town*
Arthur Miller: *All My Sons*
Tennessee Williams: *Cat on a Hot Tin Roof*
Edward Albee: *Who's Afraid of Virginia Woolf?*

“B” olvasmánylista

Epika

(Figyelem: Ernest Hemingway és F. Scott Fitzgerald fontosabb műveinek ismerete alapkövetelmény.)

Nathaniel Hawthorne: *The Scarlet Letter*
Herman Melville: *Moby-Dick*
Henry James: *The Bostonians*
Mark Twain: *The Adventures of Huckleberry Finn*
John Dos Passos: *U. S. A.*
William Faulkner: *Light in August*
Ralph Ellison: *Invisible Man*
Saul Bellow: *Herzog*
Thomas Pynchon: *The Crying of Lot 49*
John Irving: *The World According to Garp*
Toni Morrison: *Beloved*

Költészet

Walt Whitman:
 Song of Myself 1, 6, 21, 24, 31 (a Deathbed Edition alapján)
Emily Dickinson:
 49, 67, 130, 214, 303, 441, 449, 640, 686, 709, 1100, 1212, 1732
Wallace Stevens:
 Of Modern Poetry
 Notes Toward a Supreme Fiction
 Not Ideas about the Thing but the Thing Itself
 Of Mere Being
William Carlos Williams:
 Danse Russe
 To Elsie
 The Catholic Bells
 The Clouds

Paterson

Ezra Pound:

The Seafarer

In a Station of the Metro

Alba (As cool as the pale wet leaves)

The Cantos (I, XVII, XLVII)

Robert Lowell:

The Quaker Graveyard in Nantucket

My Last Afternoon with Uncle Devereux Winslow

For the Union Dead

In Dream Begin Responsibility

Art of the Possible

Unwanted

Allen Ginsberg:

The Lion for Real

To Aunt Rose

Kaddish

John Ashbery:

A Vase of Flowers

Worsening Situation

Self-Portrait in a Convex Mirror

Civilisation and Its Discontents

Sylvia Plath:

I Am Vertical

Daddy

Fever 103°

Ariel

Lady Lazarus

Death & Co.

Words

Dráma

Clifford Odets: *Awake and Sing*

Eugene O'Neill: *Mourning Becomes Electra*

Thornton Wilder: *Our Town*

Arthur Miller: *All My Sons*

Tennessee Williams: *Cat on a Hot Tin Roof*

Edward Albee: *Who's Afraid of Virginia Woolf?*

5. Az angol-amerikai irodalomtudomány és irodalomelmélet a modernség korában

“A” olvasmánylista

Bevezetés

Abrams, M.H.: “Introduction: Orientation of Critical Theories”, in: *The Mirror and the Lamp: Romantic Theory and the Critical Tradition*. London, Oxford, New York: Oxford University Press, 1953. pp. 3–29. Or in: *20th Century Literary Criticism: A Reader*, ed. David Lodge, London: Longman, 1972, pp. 1–26.

Krieger, Murray: “Literary Invention and the Impulse to Theoretical Change: ‘Whether Revolution Be the Same’”, in: *Change in Language and Literature: Proceedings of the 16th Triennial Congress of the Fédération Internationale des Langues et Littératures Modernes*, eds. Miklós Szabolcsi, József Kovács, Matild Gulyás, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1986, pp. 115–136.

19. századi előzmények

Coleridge, S. T.: *Biographia Literaria, Biographia Literaria*. I-II. Ed. Shawcross, J. Oxford 1969. Chapter XIII + another chapter of one’s own choice

Arnold, M.: “The Study of Poetry”, in: *Selected Criticism of Matthew Arnold*, ed. Christopher Ricks, New York and Scarborough: The New American Library Inc., 1972, pp. 171–195. (available in other selections of Arnold), and one chapter from *Culture and Anarchy*

Poe, Edgar Allan: “The Poetic Principle” in: *Critical Theory since 1965*, eds. Adams, Hazard, and Searle, Leroy, Tallahassee: University Presses of Florida, 1986, 575–584.

Emerson, Ralph Waldo: “The Poet” in: *Critical Theory since 1965*, eds. Adams, Hazard, and Searle, Leroy, Tallahassee: University Presses of Florida, 1986, 557–566.

James, Henry: “Preface to *The Ambassadors*”, in: *20th Century Literary Criticism: A Reader*, ed. David Lodge, London: Longman, 1972, pp. 44–56.

Szenczi, Miklós: *Valóságghűség és képzelet: Adalékok a romantikus esztétika kialakulásához*, Budapest: Akadémiai Kiadó, 1975.

A 20. század eleje

Eliot, T. S.: “Tradition and the Individual Talent” + ” The Function of Criticism” + two essays of one’s own choice. In: Eliot, T. S.: *Selected Essays*. London: Faber and Faber Limited, 1948.

Hulme, T. E.: “Romanticism and Classicism” in: T. E. Hulme: *Speculations: Essays on Humanism and the Philosophy of Art*, New York: Harcourt, Brace and Company, 1924. pp. 113–140.

Richards, I. A.: *Practical Criticism: A Study of Literary Judgment*. London, Henley, 1976.

Új Kritika

Wimsatt, W. K. and Beardsley, M. C.: “The Intentional Fallacy”; “The Affective Fallacy”, both in: *20th Century Literary Criticism: A Reader*, ed. David Lodge, London: Longman, 1972, pp. 334–344, 345–358.

Brooks, Cleanth: *The Well Wrought Urn: Studies in the Structure of Poetry*, New York: Harcourt, Brace and World, 1947, chapters 1, 8, and 11.

Ransom, John Crowe: "Criticism, Inc." in: *20th Century Literary Criticism: A Reader*, ed. David Lodge, London: Longman, 1972, pp. 228–239.

Wimsatt Jr., William K., and Brooks, Cleanth, eds: *Literary Criticism: A Short History*. I–IV. London; Routledge & Kegan Paul, 1970. (Two chapter of your own choice)

Bakhtin, Mikhail:

Problems of Dostoevsky's Poetics

The Dialogic Imagination: Four Essays

Rabelais and his World

Bhabha, Homi K.:

The Location of Culture

Ed. *Nation and Narration*

Said, Edward: *Orientalism*

Archetípus- és mítoszkritika

Frye, N.: *Anatomy of Criticism: Four Essays*, Princeton: Princeton University Press, 1973; "The Archetypes of Literature", in: *20th Century Literary Criticism: A Reader*, ed. David Lodge, London: Longman, 1972, pp. 422–433.

A beszédaktus elmélet az irodalomelméletben

Fish, Stanley: "How To Do Things with Austen and Searle: Speech-Act Theory and Literary Criticism", in: *Is There a Text in This Class? The Authority of Interpretive Communities*, London and Cambridge (Mass.): Harvard University Press, 197–245.

Dekonstrukció

Derrida, Jacques: "Structure, Sign and Play in the Discourse of the Human Sciences", in *The Structuralist Controversy: The Languages of Criticism and the Sciences of Man*, eds. Richard Macksey and Eugenio Donato, Baltimore and London: The Johns Hopkins University Press, 1972. Also in: *Critical Theory since 1965*, eds. Adams, Hazard, and Searle, Leroy, Tallahassee: University Presses of Florida, 1986, 83–94.

Of Grammatology, transl. by Gayatri Chakravorty Spivak, Baltimore and London, The Johns Hopkins University Press.

De Man, Paul: "The Rhetoric of Temporality", in: *Blindness and Insight: Essays in the Rhetoric of Contemporary Criticism*, Minneapolis: University of Minnesota Press, 1985, pp. 187–228.

"The Return to Philology", *Times Literary Supplement*, December 10, 1982, or in *The Resistance to Theory*, Minneapolis: University of Minnesota Press, 1987.

and one essay of one's own choice (e.g. "Autobiography as De-Facement", in: *The Rhetoric of Romanticism*, New York: Columbia University Press, 1984. pp. 67–81.

Bloom, H.: *The Anxiety of Influence: A Theory of Poetry*, London, Oxford, New York: Oxford University Press, 1975.

"Poetry, Revisionis, Repression", in: *Critical Theory since 1965*, eds. Adams, Hazard, and Searle, Leroy, Tallahassee: University Presses of Florida, 1986, 331–343.

J. Hillis Miller: "The Critic as Host" in: *Critical Theory since 1965*, eds. Adams, Hazard, and Searle, Leroy, Tallahassee: University Presses of Florida, 1986, 452–468.

Posztkolonializmus

Said, Edward W.: “Introduction: Secular Criticism”, and “Conclusion: Religious Criticism” in *The World, the Text and the Critic*, Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press, 1983, pp. 1–30, 290–292.

Feminizmus

Gilbert, Sandra M.: “Literary Paternity” in: *Critical Theory since 1965*, eds. Adams, Hazard, and Searle, Leroy, Tallahassee: University Presses of Florida, 1986, 486–496.

Kolodny, Annette: “Dancing Through the Minefield: Some Observations on the Theory, Practice, and Politics of a Feminist Literary Criticism”, in: *Critical Theory since 1965*, eds. Adams, Hazard, and Searle, Leroy, Tallahassee: University Presses of Florida, 1986, 499–512.

“B” olvasmánylista

Bevezetés

Abrams, M.H.: “Introduction: Orientation of Critical Theories”, in: *The Mirror and the Lamp: Romantic Theory and the Critical Tradition*. London, Oxford, New York: Oxford University Press, 1953. pp. 3–29. Or in: *20th Century Literary Criticism: A Reader*, ed. David Lodge, London: Longman, 1972, pp. 1–26.

19. századi előzmények

Coleridge, S. T.: *Biographia Literaria, Biographia Literaria*. I-II. Ed. Shawcross, J. Oxford 1969. Chapter XIII.

Arnold, M.: “The Study of Poetry”, in: *Selected Criticism of Matthew Arnold*, ed. Christopher Ricks, New York and Scarborough: The New American Library Inc., 1972, pp. 171–195. (Más Arnold-esszéválogatásokban is megtalálható.)
and one chapter from *Culture and Anarchy*

Poe, Edgar Allan: “The Poetic Principle” in: *Critical Theory since 1965*, eds. Adams, Hazard, and Searle, Leroy, Tallahassee: University Presses of Florida, 1986, 575–584.

Emerson, Ralph Waldo: “The Poet” in: *Critical Theory since 1965*, eds. Adams, Hazard, and Searle, Leroy, Tallahassee: University Presses of Florida, 1986, 557–566.

A 20. század eleje

Eliot, T. S.: “Tradition and the Individual Talent” + ” The Function of Criticism” + two essays of one’s own choice. In: Eliot, T. S.: *Selected Essays*. London: Faber and Faber Limited, 1948.

Hulme, T. E.: “Romanticism and Classicism” in: T. E. Hulme: *Speculations: Essays on Humanism and the Philosophy of Art*, New York: Harcourt, Brace and Company, 1924. pp. 113–140.

Richards, I. A.: *Practical Criticism: A Study of Literary Judgment*. London: Henley, 1976.

Új Kritika

- Wimsatt, W. K. and Beardsley, M. C.: “The Intentional Fallacy” + “The Affective Fallacy”, both in: *20th Century Literary Criticism: A Reader*, ed. David Lodge, London: Longman, 1972, pp. 334–344, 345–358.
- Brooks, Cleanth: *The Well Wrought Urn: Studies in the Structure of Poetry*, New York: Harcourt, Brace and World, 1947, chapters 1, 8, and 11.
- Ransom, John Crowe: “Criticism, Inc.” in: *20th Century Literary Criticism: A Reader*, ed. David Lodge, London: Longman, 1972, pp. 228–239.

Archetípus- és mítoszkritika

- Frye, N.: *Anatomy of Criticism: Four Essays*, Princeton: Princeton University Press, 1973; “The Archetypes of Literature”, in: *20th Century Literary Criticism: A Reader*, ed. David Lodge, London: Longman, 1972, pp. 422–433.

A beszédaktus elmélet az irodalomelméletben

- Fish, Stanley: “How To Do Things with Austen and Searle: Speech-Act Theory and Literary Criticism”, in: *Is There a Text in This Class? The Authority of Interpretive Communities*, London and Cambridge (Mass.): Harvard University Press, 197–245.

Dekonstrukció

- Derrida, Jacques: “Structure, Sign and Play in the Discourse of the Human Sciences”, in *The Structuralist Controversy: The Languages of Criticism and the Sciences of Man*, eds. Richard Macksey and Eugenio Donato, Baltimore and London: The Johns Hopkins University Press, 1972. Also in: *Critical Theory since 1965*, eds. Adams, Hazard, and Searle, Leroy, Tallahassee: University Presses of Florida, 1986, 83–94.
- De Man, Paul: “The Rhetoric of Temporality”, in: *Blindness and Insight: Essays in the Rhetoric of Contemporary Criticism*, Minneapolis: University of Minnesota Press, 1985, pp. 187–228.
- “The Return to Philology”, *Times Literary Supplement*, December 10, 1982, or in *The Resistance to Theory*, Minneapolis: University of Minnesota Press, 1987.
- Bloom, H.: *The Anxiety of Influence: A Theory of Poetry*, London, Oxford, New York: Oxford University Press, 1975.
- Miller, J. Hillis: “The Critic as Host” in: *Critical Theory since 1965*, eds. Adams, Hazard, and Searle, Leroy, Tallahassee: University Presses of Florida, 1986, 452–468.

Posztkolonializmus

- Said, Edward W.: “Introduction: Secular Criticism”, and “Conclusion: Religious Criticism” in *The World, the Text and the Critic*, Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press, 1983, pp. 1–30, 290–292.

Feminizmus

Gilbert, Sandra M.: "Literary Paternity" in: *Critical Theory since 1965*, eds. Adams, Hazard, and Searle, Leroy, Tallahassee: University Presses of Florida, 1986, 486–496.

Kolodny, Annette: "Dancing Through the Minefield: Some Observations on the Theory, Practice, and Politics of a Feminist Literary Criticism", in: *Critical Theory since 1965*, eds. Adams, Hazard, and Searle, Leroy, Tallahassee: University Presses of Florida, 1986, 499–512.